

УНИВЕРЗИТЕТ У НИШУ
ПРАВНИ ФАКУЛТЕТ

**Унапред припремљени план реорганизације-пут
ка ефикасном опоравку привредног субјекта ?
(мастер рад)**

Ментор:

Проф. др Милена Јовановић- Zattila

Студент:

Тамара Станојевић
Број индекса: М004/14

Ниш, 2016.

Садржај

Увод.....	3
1. Поступак реорганизације-појам и карактеристике.....	6
2. О унапред припремљеном плану реорганизације.....	9
2.1. Кратак историјат и нека упоредно-правна решења	9
2.1.1. САД.....	9
2.1.2. Велика Британија.....	12
2.1.3. Немачка	13
3. Карактеристике и правна природа института УППР-а	15
4. Законодавна решења-поступак подношења, гласања и одлучивања о УППР-у.....	18
4.1. Поступак подношења УППР-а и овлашћени предлагачи.....	19
4.2. Улога стечајног судије у поступку	22
4.3. Улога стечајног управника у поступку	23
4.4. Предходно испитивање дозвољености и уредности.....	23
4.5. Претходни поступак.....	25
4.6. Одлучивање и гласање.....	28
4.7. Правне последице потврђивања Унапред припремљеног плана реорганизације.....	30
4.8. Посебне одлике плана реорганизације поднетог након отварања стечаја-разлике између „обичног“ и унапред припремљеног плана реорганизације	31
5. Предности УППР-а	33
5.1. Моменат подношења-очување пословног поверења и детаљнији приступ „опоравку“	34
5.2. Минимално трошење временских ресурса	34
5.3. Уштеда финансијских ресурса.....	35
5.4. Могућност договора са повериоцима.....	36
5.5. „Наметање“ плана реорганизације несагласним повериоцима	36
5.6. Бољи квалитет планова.....	38
5.7. Могућност личне управе	38
6. Недостаци УППР и проблеми у практичној примени.....	39
7. Примери УППР-а у пракси Републике Србије.....	43
7.1. Утврдило се а.д.	43

7.1.1.Разлози који су довели до финансијских потешкоћа и предузете мере	43
7.2.КК „Црвена звезда“	46
7.3.Телефонија а.д.	49
7.4. РТБ БОР д.о.о.....	50
Закључак.....	52
Литература.....	56
САЖЕТАК.....	57
Биографија.....	58

Увод

Унапред припремљени план реорганизације (енг. *prepack*) је релативно нов институт у нашем законодавству. Као самосталан институт, први пут је је регулисан одредбама Закона о стечају¹. Убрзо по његовом увођењу у наш правни систем, наишао је на широку примену од стране привредних субјеката, због чега је потребно боље се упознати са истим, сагледавајући његове предности и недостатке, поступак подношења и усвајања истог, као и његову досадашњу примену од стране привредних друштава у Србији.

У раду ће првенствено бити објашњен појам и поступак реорганизације, имајући у виду да је поред класичног плана реорганизације, унапред припремљени план иницијални акт поступка реорганизације привредног субјекта. Такође, упознавање са карактеристикама и проблемима са којима су се привредни субјекти сусретали у поступку реорганизације јесте предуслов за разумевање института *prepack-a*, као и за разлоге увођења истог у законодавне системе широм света. У складу са наведеним, у раду ће укратко бити извршена анализа упоредно-правних решења, позитивноправне регулативе *prepack-a* у САД, одакле је овај институт преузет, као и регулативе Немачке и Велике Британије.

Централни део рада биће посвећен свеобухватној анализи института унапред припремљеног плана реорганизације. Биће указано на различите карактеристике института *prepack-a*, специфичности поступка у односу на редован поступак реорганизације, као и на улоге стечајног судије и стечајног управника у поступку по подношењу *prepack-a*. У оквиру анализе законодавних решења, разматраћемо спорна питања са којима су се сусретали судови у Србији при примени овог института у различитим фазама поступка.

Након упознавања са правним оквиром, посветићемо се анализи предности које овај институт нуди, што је и један од основних циљева рада. Као најзначајније предности *prepack-a* издвојићемо минимално трошење временских ресурса, уштеду финансијских

¹ Закон о стечају, *Службени гласник РС*, бр. 104/2009, 99/2011-др. закон, 71/2012-одлука УС и 83/2014

средстава, очување персоналног супстрата дужника, као и могућност договора поверилаца, са крајњим циљем што бржег опоравка привредног субјекта.

Такође, овај рад ће проучити и могуће недостатке који се јављају у његовој примени, као што је неравноправан приступ подацима између поверилаца и дужника, али и потенцијалне злоупотребе *prepack-a* од стране домаћих привредних система који су у истом видели могућност одлагања исплате својих дуговања. Имајући у виду да се велики број привредних субјекта у кратком временском периоду одлучио за примену овог института, указаћемо на опасности које могу наступити услед његове неадекватне примене.

Коначно, аутор ће разматрати примере неких привредних субјеката у Србији који су се одлучили за примену *prepack-a*, различитих пословних делатности, са различитим узроцима финансијских потешкоћа. Сагледаћемо карактеристике садржине њихових УППР-а и кључне мере за које су се одлучили, као и какав је ефекат примена имала на њихово даље пословање. Посебна пажња биће усмерена на унапред припремљени план реорганизације кошаркашког клуба „Црвена звезда“, имајући у виду да се ради о врло специфичном УППР-у који је привукао посебну пажњу јавности, а чији је поступак примене недавно успешно окончан.

1. Поступак реорганизације-појам и карактеристике

Како би разумели институт унапред припремљеног плана реорганизације, његову правну природу, разлоге настанка истог, потребно је упознати се са поступком реорганизације, односно сагледати друштвене и економске околности које су довеле до потребе за увођењем оваквог института у законодавства савремених држава. Такође, потребно је извршити кратак осврт на ранију и садашњу регулативу поступка реорганизације у законодавству Републике Србије.

У времену снажног економског раста и кредитне експанзије присутно је било уверење да целокупна функција стечаја треба да се своди на елиминацију неконкурентних и непрофитабилних субјеката, при чему би њихово место убрзо преузимали нови или постојећи, економски стабилни актери а систем би настављао несметано да функционише.² Могућност опстанка привредног субјекта кроз примену мера које би довеле до оздрављења пословања истог није разматрана, већ је функција стечаја била искључиво усмерена ка наплати потраживања од дужника. Генерално, није се схватала потреба за ефикасним стечајним системом или је она у великој мери била игнорисана.

Међутим, честе финансијске кризе условиле су потребу за другачијом стечајном регулативом. Инфлација, пад тражње, раст трошкова пословања, енергетске кризе, финансијски ломови на појединим тржиштима, отварање једних а затварање других економских подручја, значајан пад кредитне активности, убрзање технолошких промена, промене преференција потрошача и други фактори су допринели да последично многи привредни субјекти нису више у могућности да сервисирају своје дугове.³ Примена застареле и нефлексибилне стечајне регулативе само је доприносила продубљивању кризе.

Стога, крајем 70-их година прошлог века начињени су први значајнији кораци у стварању квалитативно бољег стечајног законодавства у Сједињеним Америчким Државама. Тада је уведен институт реорганизације стечајног дужника као мера којом се спречава његово банкротство и гашење.

² Малбашић В., *Реорганизација као мера за спречавање стечаја*, Српски економски форум, Београд 2005, стр.3

³ *Ibid*

Суштина је у томе да се применом различитих мера очува континуитет пословања а са друге стране да повериоци наплате своја потраживања, и тиме истовремено испуне два циља. Први је очување финансијске дисциплине кроз сигурност наплате потраживања (која може ићи путем ликвидације стечајног дужника или кроз процес реорганизације) и спречавање даљег пропадања привредних субјеката за које се закључи да их је могуће сачувати, односно да имају перспективу и сврху даљег постојања.

У нашем законодавству реорганизација у савременом облику је нов институт и уведена је у правни систем доношењем новог Закона о стечајном поступку који је усвојен 2004. године. Неопходност доношења нових прописа о стечају је поред већ набројаних фактора, код нас у још већој мери била неопходна као део укупних привредних реформи, што је уосталом био и случај у осталим земљама које су пролазиле кроз процес транзиције. Међутим док је у погледу самог стечајног поступка требало отклонити слабости постојеће регулативе и учинити цео поступак бржим и ефикаснијим, дотле је реорганизација постојала само у рудиментарном облику (у виду принудног поравнања и преузимања дуга) и због тога се може рећи да су управо у том сегменту извршене најзначајније измене у нашој стечајној регулативи.

Закон о стечају (*"Сл. гласник РС", бр. 104/2009, 99/2011 - др. закон, 71/2012 - одлука УС и 83/2014*) одређује поступак реорганизације на сличан начин као што су то учиниле друге државе у региону (Хрватска, Црна Гора). Основни циљ стечајног поступка остаје намирење поверилаца, али се тежи да се тај циљ оствари уз истовремено оздрављење привредног субјекта. Он се постиже правилним и реалним дефинисањем мера организације, што значи да приликом утврђивања садржине плана треба водити рачуна, како о могућности стечајног дужника да одговори плану реорганизације, тако и о захтевима поверилаца и других субјеката у поступку.⁴

Појам реорганизације подразумева чин или процес поновне или другачије организације неке целине.⁵ Са компанијског аспекта, реорганизација представља темељну преправку, односно реконструкцију или рекомпозицију компанијске структуре.⁶ У том смислу, појмови реорганизације и реструктурирања суштински представљају синониме

⁴ Јовановић- Zatiла М., Чоловић В., *Стечајно право*, Центар за публикације Правног факултета, Ниш 2013, стр. 106

⁵ Николић Н., *Prepack: америчко и српско решење*, Право и Привреда, 4-6/2011, стр.2

⁶ Дефиниција доступна на интернет адреси: <http://www.thefreedictionary.com/reorganization>

будући да имају јединствен задатак: да компанију или пословни ентитет учине бољим у остваривању сврхе своје егзистенције.⁷

У поступку реорганизације се подноси план реорганизације, који је главни акт тог поступка и од чије садржине зависи да ли ће стечајни дужник наставити са радом или ће бити настављен стечајни поступак против њега.⁸ План реорганизације садржи: 1. детаљан опис мера за реализацију плана; 2. висину новчаних износа или имовину која ће служити за потпуно или делимично намирење према исплатном реду (класа поверилаца), као и поступак за измирење потраживања и рокове; 3. опис поступка продаје имовине и сврху коришћења прихода од такве продаје; 4. рокове за извршење плана реорганизације; 5. износ накнаде за рад стечајног управника и евентуално других стручњака који ће бити ангажовани; 6. списак чланова органа управљања и и износ њихових накнада; 7. финансијске извештаје, укључујући и биланске стања и биланс успеха у претходних пет година; 8. финансијске пројекције, укључујући и пројектоване билансе успеха, биланс стања и извештај о новчаним токовима за период извршења плана реорганизације; 9. детаљну листу поверилаца са поделом на класе повериоца; 10. процену новчаног износа који се очекује од продаје имовине и датум почетка примене плана реорганизације и рок спровођења.⁹

Пракса у примени института реорганизације, после почетничких колебања, показала је да се ради о корисном функционалном путу у решавању проблема наплативости ненаплаћених потраживања поверилаца, која су угрозила пословање привредног субјекта, али истовремено и могућности опстанка привредних субјеката за чијим производом постоји потреба тржишта. Реорганизација је омогућила повериоцима бољу заштиту и већу и сигурнију наплату њихових потраживања, уколико је то оправдано са становишта њихових интереса, уз могућност да пословни партнер - стечајни дужник настави са пословањем и тиме и пословном сарадњом. С друге стране, стечајни дужник наставља да обавља своје привредне активности и тиме не само да врши намирење

⁷ Дефиниција доступна на интернет адреси: <http://dictionary.cambridge.org/dictionary/business-english/reorganization>

⁸ Дика М., *Инсолвенцијско право*, Загреб 1998, стр.75

⁹ Васиљевић М., *Компанијско и трговинско право*, Приручници за полагање правосудног испита, Београд 2015, стр.233

потраживања поверилаца већ и стиче шансу за бољи пласман на тржишту у будућности и тиме и потенцијални профит.

Дакле, институт реорганизације у стечајно законодавство уводи нову димензију која одражава социјалну функцију стечаја. Уз примену прописаних мера и уз адекватно понашање поверилаца и дужника, циљ је стање које доноси добробит свим учесницима поступка: намирење поверилаца и опстанак привредног субјекта. С обзиром да је пракса показала да се овај циљ не постиже тако једноставно „обичним“ планом реорганизације, настао је институт Унапред припремљеног плана реорганизације, као нова могућност и шанса за привредне субјекте који желе да сачувају своје место у економском пословању.

2. О унапред припремљеном плану реорганизације

Унапред припремљени план реорганизације је институт који привлачи пажњу како самих привредних субјеката, тако и јавности.¹⁰ Након пет година примене Закона о стечају, може се закључити да је управо овај институт најзначајнија промена стечајног законодавства, на чије подстицаје је реаговао великих привредних друштава у финансијским потешкоћама. О томе говори чињеница да је у периоду од почетка примене института, јуна 2010. године, до фебруара 2015. године поднето преко 250 планова у којима укупне обавезе дужника износе више од три милијарде евра.¹¹ Ипак, ставови у погледу *prepack-a* често су опречни. С једне стране, налазимо на мишљења да се исти лако може злоупотребити за изигравање поверилаца, док с друге стране многи у УППР-у виде полазну тачку за решавање проблема српске привреде, о чему ће касније више бити речи. Међутим, пре него што извршимо анализу примене УППР-а у Србији, указаћемо на законодавну регулативу овог инситута у другим државама.

2.1. Кратак историјат и нека упоредно-правна решења

2.1.1.САД

¹⁰ У даљем тексту унапред припремљене планове реорганизације и енглеску реч *prepack* која се повремено користи у професионалној јавности користимо као синониме

¹¹ Радловић Б., Унапред припремљени планови реорганизације и проблем негативне селекције, Анали Правног факултета у Београду 1/2015, Београд 2015, стр. 152

Унапред припремљена реорганизација је продукт америчког стечајног законодавства и фигурише као решење у америчком стечајном закону од његовог доношења 1978. године. Сам закон садржи свега неколико одредби којима регулише разматрање плана реорганизације пре покретања стечајног поступка. Наиме, члан 1126 Стечајног закона, који носи назив “Прихватање плана” (енг. “*acceptance of plan*”), у ставу (б) прописује да ће се план реорганизације сматрати усвојеним или одбијеним уколико су повериоци прихватили или одбили план пре подношења предлога за покретање стечајног поступка, под условом да је дужник поштовао правила обелодањивања (енг. *disclosure*) приликом тражења подршке поверилаца за план реорганизације.¹² Дакле, према том одељку, сматра се да је поверилац прихватио или одбацио план пре покретања стечајног поступка ако је дужник приликом тражења подршке за план (енгл. *solicitation*) поштовао правила о обелодањивању релевантних информација у складу са стечајним и другим релевантним прописима.¹³ У случају да дужник тражи изјашњавање поверилаца о плану након покретања стечајног поступка, Стечајни закон САД захтевао је да се то може учинити само након што суд одобри изјаву којом се обелодањују релевантне информације (енгл. *disclosure statement*) и тако одобрена изјава буде достављена повериоцима пре изјашњавања.¹⁴

Изменама Стечајног закона из 2005. године, одељком 1125(g) допуштен је наставак тражења подршке односно прихватања плана и након покретања поступка, ако је прикупљање подршке започето пре покретања, како би се омогућило дужнику да што пре оконча поступак, односно да настави поступак ако је у међувремену дошло до покретања стечајног поступка од стране поверилаца.¹⁵ Поред Стечајног закона, правила у погледу планова који се разматрају пре покретања уређена су и Федералним правилима стечајног поступка (енгл. *Federal Rules of Bankruptcy Procedure*), док неки од стечајних судова имају

¹² Николић Н., *op.cit*

¹³ Радуловић, Б., *op.cit*, стр.62

¹⁴ *Ibid*

¹⁵ В. R. Levin, А. Ranney-Marinelli, „The Creeping Repeal of Chapter 11: The Significant Business Provisions of the Bankruptcy Abuse Prevention and Consumer Protection Act of 2005“, *American Bankruptcy Law Journal* 79/2005, стр. 630–631.

и додатна правила којима се детаљније разрађују захтеви и кораци које дужник треба да предузме у случају унапред припремљених планова реорганизације.¹⁶

Након доношења Стечајног закона 1978. године било је потребно доста времена да се унапред припремљене реорганизације примене у пракси. Прва примена забележена је тек средином осамдесетих година прошлог века, али је ускоро њихова примена постала све учесталији начин решавања финансијских проблема дужника.

У САД унапред припремљени планови могу бити унапред изгласани (енгл. *prepackaged*) и унапред преговарани (енгл. *prenegotiated*). Ако дужник прикупи довољну већину гласова који омогућава да се план потврди, без потребе за даљим прикупљањем гласова реч је о унапред усвојеном плану. Ако дужник не затражи прихватање плана, већ само подршку или није успео да прикупи довољан број гласова пре покретања поступка реч је о унапред преговараном плану. Ова битна разлика се понекад занемарује тако да се термин *prepack* у литератури често погрешно користи и за унапред преговаране планове.¹⁷

У САД унапред усвојене планове дужници користе како би спровели финансијско реструктурирање. По правилу, ван домашаја унапред изгласаних планова су мере оперативног реструктурирања, као и редефинисање дужничко поверилачких односа са добављачима, како због организационих проблема (великог броја добављача и дневних промена задужења), тако и због проблема који би се јавили у преговорима. Претпоставља се да би добављачи захтевали повољније услове у новим трансакцијама или би потпуно прекинули снабдевање дужника. Стога, унапред изгласани планови уобичајено предвиђају пуно намирење добављача, док се уговори о закупу, лизингу или неизвршени уговори веома ретко раскидају.¹⁸

Унапред изгласани план подразумева да је дужник обавио преговоре са различитим групама поверилаца које ће бити делимично намирене. Дакле, подразумева ситуацију у којој се, заједно са подношењем предлога за отварање стечајног поступка према поглављу 11 америчког Стечајног закона, стечајном суду подноси и план реорганизације који је

¹⁶ Радуловић, Б., *op.cit.*, стр.62

¹⁷ Николић Н., *op.cit.*

¹⁸ S. C. Krause (ed.), *A Practitioner's Guide to Prepackaged Bankruptcies*, American Bankruptcy Institute, Alexandria, VA. 2011, стр.19

унапред изгласан од стране потребне већине поверилаца сваке класе.¹⁹ То значи да дужник суду истовремено подноси предлог за покретање поступка, план реорганизације и попуњене гласачке листиће поверилаца. Једини услов који закон намеће у овом случају, а који је довољан да стечајни судија потврди овако изгласан план на рочишту, јесте “да је позив дужника повериоцима (да се изјасне о плану) упућен у складу са било којим примењивим ванстечајним прописом који уређује адекватност обелодањивања информација у вези са таквим позивом, а уколико таквог примењивог прописа нема, гласови поверилаца ће производити дејство само уколико је дужник повериоцима учинио доступним све релевантне (адекватне) информације пре гласања”.²⁰ Суштина ове одредбе америчког Стечајног закона састоји се у начелу обелодањивања информација (енг. *disclosure*) као механизму заштите поверилаца у поступку гласања о плану.²¹

Унапред преговарани планови следе нормалан поступак реорганизације, те је за њихово потврђивање потребно више времена у односу на унапред усвојене планове. Битна разлика између две врсте унапред припремљених планова је што, по правилу, у унапред преговараним плановима поред већих стечајних поверилаца, банака и власника обвезница, и други стечајни повериоци нису у потпуности намирени.²²

Као основне предности *prepack-a* у САД, истиче се уштеда времена, нижи трошкови поступка, али и смањеног ризика по наставак пословања дужника. Наиме, постизање договора унапред и краћи период судског поступка значи и мању изложеност негативном публицитету, очување поверења код повериоца, што у крајњем исходу подразумева наставак пословања повериоца и дужника.

2.1.2. Велика Британија

За разлику од Америке, термин *prepack* у Великој Британији означава нешто сасвим друго. Наиме, британски *prepack* имплицира продају финансијски посрнуле компаније, односно компанијске активе, где се сви елементи продаје уговорају пре

¹⁹ Николић Н., *op.cit*

²⁰ *Bankruptcy Code*, Chapter 11, чл. 1126, ст. (b), тачке 1) и 2).

²¹ Николић Н., *op.cit*.

²² Радуловић, Б., *op.cit*, стр.65

формалног покретања стечајне процедуре под називом “administration”.²³ Међутим, утицај повериоца у оваквој процедури је минималан.

Британски *prepack administration* подразумева ситуацију у којој се бизнис или имовина компаније у финансијским проблемима продају на начин и под условима који су претходно договорени између купца и администратора.²⁴ Сам процес продаје се спроводи брзо, уз низак ниво транспарентности и готово никакву контролу од стране поверилаца, што је додатно изражено када имамо у виду да администратори имају право да продају имовину компаније без икаквог уплитања поверилаца уколико за продају постоји “ургентна потреба”.

С друге стране, институт који је најсличији америчком поимању реорганизације по јесте тзв. *scheme of arrangement* (нацрт договора, план договора, план консолидације, и сл.). Међутим, за разлику од института администрације, *scheme of arrangement* се не спроводи у стечајном поступку нити по правилима британског стечајног закона, већ по правилима британског Закона о компанијама.²⁵ Овај институт заправо подразумева договор или поравнање између саме компаније и њених поверилаца (или било које класе поверилаца), или између компаније и њених акционара (или било које класе акционара).²⁶ Договор у овом смислу подразумева реорганизацију акцијског капитала путем консолидације акција различите класе, или путем поделе акција у акције различите класе, или комбинацијом оба метода. Да би суд потврдио договор, неопходно је да за исти гласа најмање половина поверилаца дате класе који држе најмање 75% потраживања у односу на укупна потраживања класе.

2.1.3. Немачка

Немачко стечајно право је суштински окренуто концепту најповољнијег могућег намирења поверилаца, при чему је продаја имовине у поступку правило а реорганизација изузетак. Чак и ако се компанија и повериоци одреде за реорганизацију на основу плана реорганизације, то ће бити зато што су проценили да се на тај начин може обезбедити већа

²³ Николић Н., *op.cit*

²⁴ *Ibid*

²⁵ Companies act 2006

²⁶ Радуловић, Б., *op.cit*, стр.75

вредност за повериоце него ликвидацијом имовине (насупротив англо-америчким моделима где интерес преживљавања бизниса има превагу над интересом намирења поверилачких потраживања).²⁷ Гласање о плану реорганизације се врши по класама поверилаца, за усвајање плана је неопходно да гласа најмање половина по броју и 75% по вредности потраживања у свакој планом предвиђеној класи.

Као и у другим земљама и измене немачког стечајног оквира биле су потакнуте Стечајним законом САД. Ипак, немачки Стечајни закон (нем. *Insolvenzordnung*) није успео да битно утиче на коришћење реорганизација као начина разрешења финансијских потешкоћа дужника. И након реформе стечајног поступка 1999. године поступак реорганизације у Немачкој био је перципиран као дуг, сложен и веома скуп.²⁸ Разлози су бројни и укључивали су могућност несагласних поверилаца да опструирају усвајање плана, немогућност конверзије потраживања у капитал без сагласности власника, негативан став судија и стечајних управника у односу на реорганизацију, као и низ других препрека.²⁹

Законом о додатном поједностављењу реструктурирања предузећа (нем. *Gesetz zur weiteren Erleichterung der Sanierung von Unternehmen*) усвојеним 2011. године, немачко законодавство уводи унапред припремљени план реорганизације под називом „заштитни поступак“. Заштитни поступак уређен је чланом 270b Стечајног закона. Ако дужник покрене стечајни поступак и поднесе захтев за сопствену управу (нем. *Eigenverwaltung*), суд одобрава дужнику период до три месеца да припреми и поднесе план реорганизације.³⁰ Услов за то је да дужник нема проблема са ликвидношћу и да је доставио мишљење стручног лица да је план изводљив.

Изменама Стечајног закона, смањена је неизвесност исхода јер дужници могу да повуку предлог за покретање стечајног поступка и наставе са вансудским реструктурирањем. Такође, пре измена, у пракси је привремени стечајни управник изражавао противљење поднетом плану реорганизације, тако да је било уобичајено да

²⁷ Николић Н., *op.cit*

²⁸ S. Davydenko, J. Franks, „Do bankruptcy codes matter? A study of defaults in France, Germany, and the UK“, *Journal of Finance* 63/2008, 583–586.

²⁹ Радуловић, Б., *op.cit*, стр.79

³⁰ видети чл. 270б Закона о стечају Немачке, доступан на: https://www.gesetze-im-internet.de/englisch_inso/englisch_inso.html, 20.08.2016.

дужници лобирају за управника који је наклоњен реорганизацијама.³¹ Изменама је делимично отклоњена и та препрека. Прво, уместо стечајног управника, именује се повереник (нем. *Sachverwalter*) чија је улога другачија. Ипак, повереник може битно да ограничи пословање дужника, на пример тако што ће да захтева да буде једини овлашћен за исплате и уплате. Друго, повериоци могу да траже именоване повереника. У складу са изменама закона, суд је у обавези да именује повереника кога је једногласном одлуком предложио одбор повериоца, осим када нађе да је предложено лице неподобно за вршење улоге повереника у конкретном случају. Дакле, суд има овлашћења да постави друго лице на функцију повереника, али је тада у обавези да наведе разлоге због којих одбија једногласни предлог поверилаца. Због такве обавезе, отежана је могућност суда да игнорише једногласни избор поверилаца.³² По истеку периода од три месеца, односно достављањем плана, суд отвара стечајни поступак, одобрава сопствену управу дужника и заказује рочиште на коме повериоци гласају о предложеном плану. Интерес поверилаца штити привремени одбор поверилаца, који може да захтева од суда прекид заштитног поступка. Током периода намењеног припреми плана, дужник је омогућен мораторијум, односно забрану извршења над његовом имовином.

У поређењу са другим хибридниим поступцима, немачко решење се разликује пре свега по динамици преговора, јер се дужник обраћа суду, након чега под заштитом од извршења он води преговоре са повериоцима. С обзиром да је Немачка, последња од земаља која је извршила реформу, те да је протекло једва нешто више од једне године од ступања на снагу, још увек није могуће говорити о резултатима предвиђеног хибридног решења.

3. Карактеристике и правна природа института УППР-а

Унапред припремљени план реорганизације подразумева, у суштини, позив да се преговара о плану реорганизације са повериоцима и тражи прихватање тог плана пре подношења пријаве за стечај, а имајући у виду да са повериоцима врло брзо договор може

³¹ Радуловић, Б., *op.cit.*, стр.80

³² European Perspective: All Change in Germany - A New Era in German Insolvency Law, *Corporate Rescue and Insolvency*, London, 2012

бити постигнут, из стечаја се излази врло брзо.³³ Три разлога представљају мотив за избор унапред припремљеног плана реорганизације, а то су: а) договор поверилаца, б) избегавање потпуног престанка делатности и ц) очување пословања.³⁴

Унапред припремљени план реорганизације је одлично решење када дужник има ограничен број поверилаца, тако да је на суду да процени да ли је у поступку, који је претходио подношењу овог плана, дошло до поштовања свих когентних норми стечајног закона, при чему се суд не упушта у економску оправданост и изводљивост плана. Међутим, околност да је унапред припремљени план реорганизације усвојен од стране поверилаца, не значи да суд мора да га потврди. Свакако, овакав план елиминише потребу за накнадним преговарањем, а дужник ће пословати поново и трошкови ће бити нижи него код класичне реорганизације или евентуално банкрота. Као неке од основних карактеристика УППР-а, можемо издвојити:

- Задржавање постојећих органа управе, без стечајног управника, а уз мониторинг поступка од стране стечајног суда
- Ниске трошкове – предујам је обично у разумном износу (уз могућност наступања допунских трошкова у ванредним околностима)
- Уколико се план на рочишту не усвоји, компанија наставља са регуларним пословањем (компанија не одлази у банкрот, нити се покреће класичан стечај)
- План представља најкраћи облик стечајног поступка, који захтева ангажовање ревизора за потврду тачности финансијских података

Да би могли да одредимо правну природу унапред припремљеног плана реорганизације, потребно је да се осврнемо на његове основне карактеристике и његов статус у поступку реорганизације. Исто тако, потребно је посветити пажњу најважнијим

³³ Чоловић В., *Основне карактеристике и правна природа ргераск реорганизације*, Годишњак факултета Правних наука бр. 3, Бања Лука 2013, стр. 105

³⁴ Спасић С., *Реорганизација*, Београд 2009, стр. 5

елементима „обичног“ плана реорганизације, како би се направила дистинкција између ова два акта.

„Обични“ план реорганизације се подноси након покретања стечајног поступка. Користи се термин „обични“, иако он можда није адекватан, с обзиром да је разлика између овог плана и унапред припремљеног плана у моменту подношења, као и у последицама које изазива подношење плана заједно са предлогом за покретање стечајног поступка.³⁵ Поверилачко рочиште одређује стечајни судија решењем о покретању стечајног поступка. Ако се на првом рочишту не изгласа банкротство од стране скупштине поверилаца, тада се приступа изради плана реорганизације. Рок за подношење плана реорганизације преклузиван, имајући у виду да се план реорганизације се може поднети стечајном судији, најкасније 90 дана од дана отварања стечајног поступка.³⁶ То даље значи да, уколико је прво поверилачко рочиште заказано 40 дана од дана отварања стечајног поступка, за израду плана реорганизације преостало је још 50 дана. Овај рок стечајни судија може да продужи највише за 60 дана, што значи да се план реорганизације може радити још највише 110 дана од дана одржавања тог поверилачког рочишта. Свако даље продужење рока за подношење плана реорганизације, стечајни судија може да одобри само уз једногласну сагласност чланова одбора поверилаца. Ако ниједан план реорганизације није поднет у прописаном року, суд доноси одлуку о банкротству, а на основу тог решења стечајни судија доноси закључак о уновчењу стечајне масе.

Поступак реорганизације стечајног дужника треба да обезбеди, како наставак рада дужника, тако и намирење поверилаца. План реорганизације је посебан акт, који мора да буде прихваћен од стране свих субјеката у стечајном поступку, пре свега, од стечајног дужника и поверилаца. Након усвајања плана реорганизације од стране поверилаца, стечајни судија потврђује план, ако за њега гласа већина поверилаца. Са друге стране, мора постојати могућност да стечајни дужник извршава предложене облике реорганизације.

Дакле, кључна разлика између „обичног“ и унапред припремљеног плана реорганизације јесте моменат подношења. За разлику од „обичног“, дужник није везан

³⁵ Чоловић В., *op.cit*, стр. 105

³⁶ Чл. 162 ст. 1 Закона о стечају *Службени гласник РС*, бр. 104/2009, 99/2011-др. закон, 71/2012-одлука УС и 83/2014

преклузивним роковима за подношење истог. Такође, у моменту подношења унапред припремљеног плана реорганизације, против дужника није покренут стечајни поступак, већ се предлог за покретање стечајног поступка подноси заједно са УППР-ом. Различита је и структура поступка, о чему ће касније бити речи.

У погледу правне природе унапред припремљеног плана реорганизације, можемо закључити да исти има одређене карактеристике уговора и судског акта.

У прилог теорији о унапред припремљеном плану реорганизације као судском акту истиче се чињеница да план реорганизације садржи одређене елементе принудности. Уколико се план реорганизације не изврши у одређеном року, тада ће се применити мере предвиђене у ЗС. Такође, стечајни судија води поступак реорганизације.

Међутим, мишљења смо да унапред припремљени план реорганизације одликује карактеристикама који га више приближавају уговору по правној природи. Чињеница је да у плану реорганизације, имамо две стране. О њему морају сагласити стечајни дужник, са једне, и већина поверилаца, са друге стране. Уколико једна страна не извршава своје обавезе, она трпи одређене санкције.

Стога, можемо закључити да план реорганизације представља уговор са одређеним примесима судског акта, с обзиром да се о њему позитивно морају изјаснити сви наведени субјекти, а да у његовом потврђивању и надзору над његовом применом учествују и стечајни суд, односно стечајни управник.

4. Законодавна решења-поступак подношења, гласања и одлучивања о УППР-у

Први покушај увођења Унапред припремљеног плана реорганизације у наш правни систем учињен је још 2005. године. Могућност да се план реорганизације поднесе истовремено са предлогом за покретање стечајног поступка дата је Законом о стечајном поступку.³⁷ Ипак, осим једног члана у коме се помиње такав вид покретања стечајног поступка, ниједан други део закона није детаљније уредио такву могућност. Очекивање да ће у случају истовременог подношења плана реорганизације и покретања стечаја судска пракса сама разрадити поступак показало се нереалним.³⁸ Током примене Закона о

³⁷ чл. 127 ст. 2 Закона о стечајном поступку – ЗСП, Службени гласник РС бр. 84/2004 и 85/2005

³⁸ С. Спасић, *Prepack као шанса за српску привреду*, Право и привреда 7–9/2010

стечајном поступку суштински ниједна унапред припремљена реорганизација није била примењена у пракси. Поред неуређености, томе је свакако допринело и одсуство подстицаја који по правилу треба да постоје у случају унапред припремљених планова, пре свега могућност личне управе дужника, односно, одсуство стечајног управника као органа управљања.³⁹

Ипак, Закон о стечају прави значајан корак у овој области и препознајући позитивне карактеристике реорганизације, детаљно уређује институт унапред припремљени план реорганизације, пре свега садржину плана, поступак и наступање правних последица. Такође, кроз Закон о изменама и допунама Закона о стечају⁴⁰, настоји се да се уклоне у пракси уочени и препознати проблеми у примени овог института.

Поступак подношења и одлучивања уређен је одредбама чл. 157.-160. Закона о стечају. Наравно, одредбе Закона о стечају у вези са садржином плана реорганизације и дозвољеним мерама примењују се и када је у питању унапред припремљени план реорганизације. Стога, у овом делу рада, упознаћемо се са правним оквиром за унапред припремљене планове реорганизације у Србији, уз анализу проблема који су у пракси уочени при њиховој примени.

4.1. Поступак подношења УППР-а и овлашћени предлагачи

Унапред припремљени план реорганизације може поднети искључиво стечајни дужник заједно са предлогом за отварање стечаја, што је једна од разлика између УППР-а и „обичног“ плана реорганизације. Унапред припремљени план реорганизације у име стечајног дужника који послује државним или друштвеном капиталом може поднети организација која је посебним законом одређена за обављање послова стечајног управника и то је, према последњим изменама законодавства, Агенција за лиценцирање стечајних управника.⁴¹

Бивши радници дужника нису законом овлашћени предлагачи за подношење предлога за покретање стечајног поступка са унапред припремљеним планом

³⁹ Радуловић, Б., *op.cit.*, стр.58

⁴⁰ Закон усвојен на седници Народне скупштине Републике Србије дана 02.08.2014. године

⁴¹ Чл. 158.ст.1 Закона о стечају, *Службени гласник РС*, бр. 104/2009, 99/2011-др. закон, 71/2012-одлука УС и 83/2014

реорганизације.⁴² Правно лице у реструктурирању не може поднети унапред припремљени план реорганизације.⁴³

Једно од спорних питања које се јавило у судској пракси јесте околност када је предлог за покретање стечајног поступка у складу са одредбама Закона о стечају поднео поверилац, а на рочишту заказаном ради расправљања о постојању стечајног разлога за отварање стечајног поступка, стечајни дужник поднесе план реорганизације. Да ли се тако припремљени план реорганизације може третирати као унапред поднети план реорганизације?

Одговор на дато питање директно зависи од даљег поступања повериоца који је предлог поднео. У насталој ситуацији, првенствено је потребно да стечајни судија из садржине предлога унапред припремљеног плана реорганизације утврди да ли је истим обухваћен и поверилац који је поднео предлог за покретање стечајног поступка над дужником и по чијем предлогу је заказано рочиште ради расправљања о постојању стечајног разлога. Када утврди наведено, истом повериоцу ће наложити да се изјасни да ли остаје при поднетом предлогу за покретање стечајног поступка над дужником. Ако поверилац остане при свом предлогу, стечајни судија ће решењем одбацити предлог стечајног дужника за покретање стечајног поступка у складу са унапред припремљеним

⁴² "Према чл. 158. Закона о стечају једини овлашћени предлагач за подношење предлога за покретање стечајног поступка са унапред припремљеним планом реорганизације је стечајни дужник. Конкретно, према списима предмета, дужник "Б" ДОО није подносилац предлога, него бивши радници означеног дужника. Стога је првостепени суд био дужан да пре доношења одлуке о поднетом предлогу за покретање стечајног поступка са унапред припремљеним планом реорганизације, сходно чл. 163. Закона о стечају, испита дозвољеност поднетог предлога, посебно да ли су поштоване одредбе Закона о стечају о овлашћеним подносиоцима предлога за покретање стечајног поступка са унапред припремљеним планом реорганизације." Решење Привредног апелационог суда, Пвж 351/2014 од 23.07.2014. године

⁴³ "Циљ реструктурирања јесте припремање субјекта приватизације за продају путем јавног тендера или јавне аукције. Циљ подношења унапред припремљеног плана реорганизације јесте редефинисање дужничко поверилачких односа између стечајног дужника и његових поверилаца под условом да је испуњен неко од стечајних разлога и унапред припремљени план реорганизације једино искључиво може поднети дужник са истовременим подношењем предлога за покретање стечаја. Сходно различитости циљева а и немогућности да правно лице које у реструктурирању подноси предлог за стечај нема услова да се из поступка реструктурирања од стране тог правног лица поднесе унапред припремљени план реорганизације. Да би се поднео унапред припремљени план реорганизације потребно је да се пре тога донесе одлука да је окончан поступак реструктурирања, на након тога да се донесе одлука о поднетом предлогу за отварање стечајног поступка са истовременим предлогом за усвајање унапред припремљеног плана реорганизације." Одговори на питања привредних судова који су утврђени на седници Одељења за привредне спорове Привредног Апелационог суда одржаној дана 12.11.2013. године-Судска пракса привредних судова-Билтен бр.3/2013.

планом реорганизације и наставити поступак по раније поднетом предлогу повериоца за отварање стечајног поступка над дужником.

Међутим, ако исти поверилац искористи овлашћење из члана 58. Закона о стечају и повуче предлог за покретање стечајног поступка над дужником, суд ће обуставити поступак по предлогу повериоца и затим би по предлогу стечајног дужника спровео поступак по одредбама чл. 159-160. Закона. Дакле, у оваквом исходу план дужника третираће се као унапред припремљени план реорганизације.

Поред прилога који прате план реорганизације, стечајни дужник уз УППР прилаже седам додатних елемената.⁴⁴ С обзиром да се асиметрија информација у погледу садржаја самог плана, пре свега његове изводљивости може јавити не само током припреме унапред припремљеног плана, већ и у периоду од подношења плана до његовог усвајања, циљ одредбе којом се прописују додатни захтеви је да проблем информисаности поверилаца умање и да обезбеде примену начела јавности и информисаности и начела једнаког третмана и равноправности.

Вероватно најважнији елемент у том смислу представља *ванредни извештај ревизора* са стањем пословних књига утврђеним најкасније 90 дана пре дана подношења унапред припремљеног плана реорганизације суду и прегледом свих потраживања и процентуалним учешћем сваког повериоца у одговарајућој класи плана. С обзиром да припрема ванредног извештаја може значајно увећати трошкове УППР-а, закон је покушао да нађе баланс између трошкова и веродостојности података презентованих у плану. Период дужи од 90 дана довео би у питање веродостојност представљених финансијских извештаја, док би због времена потребног да се сачини ванредни извештај период краћи од 60 дана био тешко остварив. Ипак, дужник може да избегне трошак сачињавања ванредног финансијског извештаја тако што ће покренути поступак након завршене редовне ревизије финансијских извештаја. Додатни трошак у том случају представља само допунски извештај односно преглед свих потраживања и процентуално учешће сваког повериоца у одговарајућој класи плана, који је неопходан предуслов за гласање о потврђивању плана. Могућа последица законског решења је сезонско подношење унапред припремљених планова током првог квартала пословне године због

⁴⁴ Чл. 156 Закона о стечају, *Службени гласник РС*, бр. 104/2009, 99/2011-др. закон, 71/2012-одлука УС и 83/2014

доступности редовних финансијских извештаја. Такође, такво законско решење јасно указује на намеру законодавца да се институт унапред припремљеног плана реорганизације примењује само за оне дужнике који су обвезници ревизије финансијских извештаја, то јест средња и велика привредна друштва.

Други битан елемент је *изјава ревизора или лиценцираног стечајног управника да је унапред припремљен план реорганизације изводљив*. Имајући у виду да стечајни судија може одбацити план само ако исти није у складу са законом, ако не обухвата повериоце који могу да утичу на одлуку о усвајању плана, ако је непотпун или неуредан или ако не постоји стечајни разлог, терет оцене изводљивости плана пребачен је на лица за која се с разлогом сматра да су квалификованија у односу на стечајне судије да о томе дају мишљење. У пракси се најчешће задовољава форма, док лица која дају изјаву ретко улазе у суштину плана и детаљно цене изводљивост плана. Такође, изјаве са мишљењем у пракси ретко садрже детаљан осврт на економско и финансијско стање дужника или на могућност наставка пословања дужника.

4.2. Улога стечајног судије у поступку

Стечајни судија је контролни и оперативни орган стечајног поступка коме је стављено у делокруг надлежности да разматра предлог плана реорганизације и одржава рочиште за разматрање предлога плана реорганизације, потврђује усвајање плана реорганизације или одбацује предлог плана реорганизације.⁴⁵

У току претходног поступка, стечајни судија може именовати привременог стечајног управника или друго стручно лице ради провере тачности података из поднетог УППР и трошак по том основу сноси предлагач. Такође на предлог подносиоца плана стечајни судија може у року од пет дана од подношења предлога УППР одредити меру забране извршења на имовини стечајног дужника у трајању од најдуже шест месеци. Ова мера се не може поново одредити у истом поступку. Стечајни судија пре одлуке о постављењу привременог стечајног управника или одређивању наведене мере, као и у вези са другим питањима поводом УППР, може одржати рочиште ради решавања

⁴⁵ Чл. 18 Закона о стечају, *Службени гласник РС*, бр. 104/2009, 99/2011-др. закон, 71/2012-одлука УС и 83/2014

одговарајућих захтева. Уколико је мера забране извршења издејствована приказивањем нетачних података или пропуштањем приказивања података од значаја за одлуку, подносилац предлога одговара за штету која је проузрокована повериоцима.

4.3. Улога стечајног управника у поступку

Стечајни управник у поступку везаном за усвајање унапред припремљеног плана реорганизације има двојаку улогу. Његова примарна улога везана је за утврђивање тачности података из унапред припремљеног плана, поступање по налогу суда у циљу извршавања потребних радњи и утврђивања чињеница прописаних законом као и обављање других послова одређених решењем стечајног судије о његовом именовању. Међутим, стечајни управник нема ексклузивни положај у смислу процесног статуса утврђеног код редовног стечајног поступка. Наиме, поред стечајног управника лице које се на основу одлуке стечајног судије може супституисати на процесну позицију привременог стечајног управника јесте стручно лице које стечајни судија може именовати са једнаким прерогативима као стечајни управник, иако то лице не мора испуњавати законске услове за обављање функције стечајног управника.

Поред наведеног, стечајни управник има улогу овлашћеног предлагача одређених процесних радњи као и помоћног органа суда. Наиме, лиценцирани стечајни управник може поред ревизора својом изјавом потврдити да је унапред припремљен план реорганизације изводљив што представља једну од обавезних елемената садржине УППР-а. На предлог стечајног управника стечајни судија ће извршити процену висине потраживања за потребе гласања, такође на његов предлог стечајни судија може ангажовати независно стручно лице да изврши процену капитала стечајног дужника у случају да је планом реорганизације предвиђена мера претварања потраживања у капитал стечајног дужника.

4.4. Предходно испитивање дозвољености и уредности

По пријему предлога, стечајни судија у року од три дана, по службеној дужности или по примедби заинтересованих лица, врши предходно испитивање дозвољености и

уредности УППР-а. У овој иницијалној фази поступка стечајни судија ће одбацити УППР ако:

1) план није у складу са законом;

2) планом нису обухваћени повериоци који би, да су обухваћени планом, могли да својим гласањем утичу на одлуку о усвајању плана;

3) је план непотпун или неуредан, а нарочито ако нису поштоване одредбе овог закона о овлашћеним подносиоцима, садржини и року за подношење плана реорганизације, а недостаци се не могу отклонити или нису отклоњени у року који је одредио стечајни судија;

4) утврди да не постоји стечајни разлог у виду претеће неспособности за плаћање, трајне неспособности за плаћање или презадужености стечајног дужника;⁴⁶

Неотклоњиви недостаци УППР-а, примера ради, могу бити везани за овлашћеног предлагача, из разлога што предлагач УППР-а искључиво може бити стечајни дужник. Такође, недостатак може бити непостојање ванредног извештаја ревизора са стањем пословних књига утврђеним најкасније 90 дана пре дана подношења унапред припремљеног плана реорганизације суду.⁴⁷

Стечајни судија ће одбацити план због неотклоњивих недостатака само када објективни законски разлози онемогућавају предлагача да отклони одређени недостатак, а најчешће због губитка преклузивних рокова за предузимање одређених радњи. Отклоњиве недостатке или техничке грешке предлагач плана је дужан да по закључку стечајног судије отклони тј. изврши потребне исправке у року од 8 дана од дана пријема закључка. У супротном, стечајни судија ће решењем одбацити предлог за покретање стечајног поступка у складу са унапред припремљеним планом реорганизације.

⁴⁶ Чл. 158 Закон о стечају, *Службени гласник РС*, бр. 104/2009, 99/2011-др. закон, 71/2012-одлука УС и 83/2014

⁴⁷ Ранији текст закона је предвиђао пресек стања пословних књига најкасније 60 дана пре подношења плана

4.5. Претходни поступак

Стечајни судија је дужан да у року од три дана од дана подношења УППР-а донесе решење о покретању претходног поступка за испитивање испуњености услова за отварање поступка стечаја у складу са унапред припремљеним планом реорганизације.⁴⁸ Овим решењем стечајни судија заказује рочиште за одлучивање о предлогу и гласање о плану на које позива све познате повериоце. Рочиште се одржава у року предвиђеном за окончање претходног поступка.

На овом месту ваља напоменути да рочиште за разматрање предлога плана реорганизације и гласање од стране поверилаца не може бити одржано пре доношења одлуке органа надлежног за заштиту конкуренције, односно пре истека рока прописаног законом којим се уређује заштита конкуренције. Приликом сваке измене или допуне плана, стечајни судија ће ценити да ли је реч о битним променама које утичу на садржину плана и предложене мере, па ће у свакој конкретној ситуацији ценити и да ли су предложене мере реорганизације такве природе, да без достављене одлуке органа надлежног за заштиту конкуренције, поднети план реорганизације нема законом прописану обавезну садржину. У складу са тим, стечајни судија ће одлучити о томе да ли је план потпун и дозвољен и да ли су испуњени законски услови за одржавање рочишта ради гласања о предлогу за отварање стечајног поступка у складу са унапред припремљеним планом реорганизације.⁴⁹

Након доношења решења о покретању претходног поступка за испитивање испуњености услова за отварање поступка стечаја у складу са унапред припремљеним планом реорганизације, стечајни судија израђује оглас о покретању претходног поступка за испитивање испуњености услова за отварање поступка стечаја у складу са унапред припремљеним планом реорганизације. Изменама закона, ранија обавеза објављивања огласа на огласној суда и у "Службеном гласнику Републике Србије", као и у најмање три високотиражна дневна листа који се дистрибуирају на целој територији Републике Србије, замењена је обавезом доставе на огласној и електронској табли суда и у „Службеном

⁴⁸ Чл. 159 Закон о стечају, *Службени гласник РС*, бр. 104/2009, 99/2011-др. закон, 71/2012-одлука УС и 83/2014

⁴⁹ Билтен судске праксе привредних судова-бр. 4/2014

гласнику“, и у једном високотиражном дневном листу.⁵⁰ Евидентно је да је ранија обавеза која је подразумевала три високотиражна дневна листа била превелики финансијски терет за дужника и да је изискивала значајно време и средства. С друге стране, информисаност поверилаца се надомештава увођењем обавезног објављивања на електронској табли суда. Трошкове објављивања огласа као и друге трошкове претходног поступка дужан је да предујми предлагач у износу који одреди суд, а у року од три дана од дана добијања судског налога, са последицама одбацивања предлога и обуставе поступка уколико то не учини.

Током претходног поступка за испитивање испуњености услова за отварање поступка стечаја у складу са унапред припремљеним планом реорганизације, стечајни судија може, на захтев заинтересованог лица или по службеној дужности предузети следеће процесне радње:

1) именовати привременог стечајног управника или ангажовати друга стручна лица у циљу утврђивања тачности података из унапред припремљеног плана. Привремени стечајни управник обавља послове одређене решењем о његовом именовану. Трошкове ангажовања управника и стручног лица сноси подносилац предлога.

2) одредити забрану извршења на обезбеђеној и необезбеђеној имовини стечајног дужника, на предлог подносиоца плана, а у року од пет дана од дана подношења предлога.

Стечајни судија о напред означеним мерама, које су аналогне мерама обезбеђења из редовног стечајног поступка прописаних одредбом члана 62. Закона о стечају, може одлучити ван рочишта без расправе. Такође, о наведеним мерама може одлучити тако што ће током предходног поступка заказати посебно рочиште на коме ће решавати о захтеву за одређивање мере забране извршења и намирења, као и о захтеву за ангажовање привременог стечајног управника. Против решења којим се именује привремени стечајни управник или одређује забрана извршења и намирења није дозвољена жалба. Такође, предмет разматрања на посебном рочишту током предходног поступка могу бити и друга питања у вези са унапред припремљеним планом реорганизације која по оцени стечајног

⁵⁰ Чл. 159.ст.4. Закона о стечају, *Службени гласник РС*, бр. 104/2009, 99/2011-др. закон, 71/2012-одлука УС и 83/2014

судије завређују свестрану расправу у циљу што квалитетније заштите интереса поверилаца уз очување пословне будућности стечајног дужника.

У случају да нису испуњени услови за отварање стечајног поступка у складу са унапред припремљеним планом реорганизације прописани Законом о стечају, стечајни судија одбацује предлог за покретање поступка, а најкасније пет дана пре одржавања рочишта за гласање о унапред припремљеном плану реорганизације.⁵¹

Такође, овде ваља напоменути да је Законом о изменама и допунама Закона о стечају, избрисана одредба која је предвиђала да претходни поступак за испитивање испуњености услова за отварање поступка стечаја у складу са унапред припремљеним планом реорганизације траје најмање 30, а највише 45 дана. Са друге стране, уведена је одредба да се рочиште за гласање о поднетом плану не може одржати пре истека рока од 30 дана.

Као спорно у судској пракси, јавило се питање да ли се могу истовремено водити два претходна поступка, и то по предлогу овлашћеног предлагача за отварање стечајног поступка сходно чл. 60. Закона о стечају и по предлогу за покретање стечајног поступка реорганизацијом у складу са УППР-ом, односно какав је однос између поменути два претходна поступка имајући у виду да Закону о стечају не предвиђа застој и прекид поступка? Да ли постоји предност поступања по унапред припремљеном плану реорганизације у односу на предлог за отварање стечајног поступка, независно од датума подношења предлога?

Имајући у виду да је основни циљ стечајног поступка најповољније намирење поверилаца, целисходно би било да се првенство да предлогу дужника. Ипак, наведено је могуће само када је исти поднет након покретања претходног стечајног поступка, али пре доношења решења о отварању стечајног поступка. Уколико суд одбије или одбаци предлог дужника, нема сметњи да у даљем поступку утврди да ли постоји стечајни разлог по предлогу овлашћеног предлагача за отварање стечајног поступка, те да донесе одлуку о истом.⁵²

⁵¹ Чл. 159.ст.13. Закона о стечају, *Службени гласник РС*, бр. 104/2009, 99/2011-др. закон, 71/2012-одлука УС и 83/2014

⁵² Билтен судске праксе привредних судова-бр. 4/2014

4.6. Одлучивање и гласање

За потребе гласања о унапред припремљеном плану реорганизације сматра се да су све обавезе стечајног дужника настале пре подношења унапред припремљеног плана реорганизације доспеле на дан одржавања рочишта о гласању за план.⁵³ Стечајни судија, поступајући по захтеву заинтересованог лица, може извршити процену висине потраживања за потребе гласања о унапред припремљеном плану реорганизације.⁵⁴ На почетку разматрања питања везаних за гласање и усвајање плана реорганизације ваља напоменути да се ове одредбе једнако односе на унапред припремљени план, као и на план реорганизације поднет након отварања стечајног поступка.

Сваки поверилац има право гласа сразмерно висини њихових потраживања. У случају када је потраживање оспорено или неиспитано, стечајни судија ће извршити процену висине потраживања у сврху гласања. Гласање се врши у оквиру класа поверилаца. Потраживања поверилаца деле се најмање на класе по основу њихових различитих права и права приоритета њихових потраживања према исплатним редовима.

Стечајни судија поред своје контролно надзорне улоге у погледу законитости поступка има изузетно креативно-корективну улогу. Наиме, стечајни судија може наложити или одобрити формирање једне или више додатних класа у следећим случајевима:

1) ако су стварне и суштинске карактеристике потраживања такве да је оправдано формирање посебне класе;

2) ако су сва потраживања у оквиру предложене посебне класе у значајној мери слична, изузимајући класе формиране из административних разлога⁵⁵

У означеним ситуацијама, стечајни судија у циљу заштите једнакоправног положаја поверилаца, може извршити корекцију плана реорганизације. На наведени

⁵³ Чл. 160.ст.1. Закона о стечају, *Службени гласник РС*, бр. 104/2009, 99/2011-др. закон, 71/2012-одлука УС и 83/2014

⁵⁴ Чл. 160.ст.2. Закона о стечају, *Службени гласник РС*, бр. 104/2009, 99/2011-др. закон, 71/2012-одлука УС и 83/2014

⁵⁵ Чл. 165.ст.6. Закона о стечају, *Службени гласник РС*, бр. 104/2009, 99/2011-др. закон, 71/2012-одлука УС и 83/2014

начин, стечајни судија врши заштиту поверилачких интереса, уважавајући правно–финасијске карактеристике одређене скупине поверилаца које чине оправданим формирање посебних класа.

План реорганизације се сматра усвојеним ако га на прописани начин прихвате све класе и ако је у складу са Законом о стечају. Ако се унапред припремљени план реорганизације на рочишту усвоји, стечајни судија ће решењем истовремено отворити стечајни поступак, потврдити усвајање унапред припремљеног плана реорганизације и обуставити стечајни поступак.⁵⁶

Ако се на рочишту не усвоји унапред припремљен план реорганизације, стечајни судија решењем одбија предлог за покретање стечајног поступка у складу са унапред припремљеним планом реорганизације.⁵⁷

Унапред припремљени план реорганизације не може се мењати по правноснажности решења којим се потврђује усвајање плана. Последица правноснажности тог решења је обустава стечајног поступка. Како стечајни закон не садржи ниједну одредбу која прописује могућност накнадне измене већ усвојеног и правноснажно потврђеног плана, предлог за измену усвојеног плана је недозвољен. Међутим, позитивно законодавство даје могућност за измену уговора, који је стечајни дужник закључио са својим повериоцима путем вансудског поравнања са појединим повериоцима, с тим што се таквим споразумом не смеју значајно угрозити интереси једне или више класа поверилаца, односно таквим споразумом не сме доћи до нарушавања поверилаца исте класе. Поред тога, постоји могућност подношења новог предлога за отварање стечајног уз нови УППР. У том случају, ради се о новом поступку који треба у целости спровести.

На овом месту занимљиво је напоменути да америчко стечајно законодавство познаје институт *cramdown* које даје овлашћење стечајном судији да може потврдити план реорганизације у ситуацији када су све класе осим једне изгласале план, под условом да план не садржи дискриминаторске одредбе у погледу класе поверилаца која није изгласала

⁵⁶ Чл. 160.ст.4. Закона о стечају, *Службени гласник РС*, бр. 104/2009, 99/2011-др. закон, 71/2012-одлука УС и 83/2014

⁵⁷ Чл. 160.ст.5. Закона о стечају, *Службени гласник РС*, бр. 104/2009, 99/2011-др. закон, 71/2012-одлука УС и 83/2014

план, као и да план задовољава стандард правичаности и једнакоправног односа по интересе те класе поверилаца.⁵⁸

4.7. Правне последице потврђивања унапред припремљеног плана реорганизације

Имајући у виду анализиране законске одредбе, можемо закључити да доношењем решења којим се потврђује усвајање плана реорганизације (и УППР) наступају следеће правне последице:

- сва потраживања и остала права других лица као и обавезе стечајног дужника одређују се искључиво према условима из плана;

- план је извршна исправа;

- сматра се новим уговором за измирење потраживања;

- послови и радње које предузима стечаји дужник морају бити у складу са усвојеним планом;

- морају се предузети све мере које су садржане у плану;

- престају све последице отварања стечајног поступка (у случају плана поднетог у току стечајног поступка);

- из назива стечајног дужника брише се ознака "у стечају" (у случају плана поднетог у току стечајног поступка);

- у случају да је УППР обухваћено непостојеће потраживање или веће потраживање од стварно постојећег, стечајни дужник и повериоци могу у року од 1 године од дана потврђивања УППР тужбом, противтужбом или приговором оспорити такво потраживање уз сходну примену одредби стечајног закона о побијању правних радњи;

- повериоци стичу право на приступ актима субјекта реорганизације у складу са одредбама закона којим се уређују привредна друштва у делу који се односи на права акционара на информисање и приступ актима друштва;

- уколико се у току спровођења плана учесницима издају хартије од вредности или се исте поништавају, неће се примењивати прописи о хартијама од вредности о издавању

⁵⁸ Николић Н., *op.cit*

истих хартија нити прописи о преузимању акционарских друштава као и прописи о поништавању акција;

- у вези са редоследом намирења, повериоци из класе нижег исплатног реда не могу бити намирени ако повериоци из класе вишег исплатног реда нису у потпуности намирени сем уколико су повериоци из класе вишег исплатног реда гласали да се третирају као повериоци из класе нижег исплатног реда.

Планом се може превидети и исплата већа од номиналног износа потраживања као и накнада за продужење рокова исплате с тим што повериоци из класе вишег исплатног реда могу бити исплаћени у износу већем од износа којим се намирују њихова потраживања ако су потраживања из класе нижег исплатног реда у потпуности намирена или ако су ти повериоци гласали за другачији третман.

4.8. Посебне одлике плана реорганизације поднетог након отварања стечаја- разлике између „обичног“ и унапред припремљеног плана реорганизације

План реорганизације након отварања стечајног поступка, како смо то навели у пређашњим редовима, може се поднети стечајном судији најкасније у року од 90 дана од дана отварања стечајног поступка. Међутим, стечајни судија може на образложени предлог овлашћеног предлагача који је поднет у означеном року од 90 дана продужити рок за подношење плана за највише за 60 дана.

У поступку по основу плана реорганизације поднетог након отварања стечајног поступка, стечајни судија ће из сличних разлога одбацити план реорганизације у фази предходног испитивања као и код поступка по унапред припремљеном плану реорганизације. Наиме, стечајни судија ће по службеној дужности или на предлог заинтересованог лица одбацити предлог плана реорганизације ако:

1) нису поштоване одредбе овог закона о овлашћеним подносиоцима, садржини и року за подношење плана реорганизације, а недостаци се не могу отклонити или нису отклоњени у примереном року који је одредио стечајни судија;

2) ако план није у складу са другим прописом.⁵⁹

Анализом напред цитиране одредбе чл. 163. ст.2 Закона о стечају, можемо закључити да план реорганизације поднет након отварања стечаја садржи мањи број прописаних процесних недостатака који *ex lege* узрокују одбачај плана у односу на поступак код унапред припремљеног плана реорганизације. Такође, поступак код УППР-а садржи законски преклузивни рок од 8 дана за поступање по налогу суда за отклањање недостатака.⁶⁰

Поступак по основу плана реорганизације поднетог након отварања стечајног поступка има сумарни карактер у односу на поступак по унапред припремљеном плану реорганизације. Ово из разлога што се не спроводи посебан предходни поступак, чиме се редукује цела једна фаза поступка. Такође, одржавање рочишта за разматрање предлога плана реорганизације и гласање од стране поверилаца код плана реорганизације из стечаја, за разлику од поступка по УППР-у, не везује се за пријем одлуке органа надлежног за заштиту конкуренције те је стечајни судија дужан да закаже рочиште у року од 20 дана од дана подношења предлога плана реорганизације.

Посебност овлашћења стечајног судије исказује се и у ситуацији када план реорганизације не буде усвојен. Наиме, код поступка по унапред припремљеном плану, стечајни судија одбија предлог за покретање стечајног поступка у складу са УППР-ом без икаквих даљих последица по дужника. Дакле, стечајни дужник може поново поднети унапред припремљени план реорганизације.

Међутим, када предлог плана реорганизације поднет након отварања поступка стечаја не добије потребан број гласова, стечајни судија може одобрити предлагачу плана реорганизације да најдуже у даљем року од 30 дана поднесе измењени план реорганизације. Ако се не усвоји ни тако измењени план реорганизације, над стечајним дужником се спроводи банкротство.⁶¹

⁵⁹ Чл. 163.ст.2. Закона о стечају, *Службени гласник РС*, бр. 104/2009, 99/2011-др. закон, 71/2012-одлука УС и 83/2014

⁶⁰ Чл. 158.ст.6. Закона о стечају, *Службени гласник РС*, бр. 104/2009, 99/2011-др. закон, 71/2012-одлука УС и 83/2014

⁶¹ Чл. 165.ст.15. Закона о стечају, *Службени гласник РС*, бр. 104/2009, 99/2011-др. закон, 71/2012-одлука УС и 83/2014

Такође, када се план реорганизације из стечаја не изгласа, стечајни судија не доноси решење којим се план одбија, већ решење којим се констатује да план није усвојен.⁶² У случају да план реорганизације буде усвојен, стечајни судија доноси решење којим потврђује усвајање плана реорганизације без отварања стечајног поступка који је већ у току. Различито од наведеног, решење о усвајању унапред припремљеног плана у изреци садржи одлуку о отварању стечајног поступка, одлуку о потврђивању усвајања унапред припремљеног плана реорганизације, као и одлуку о обустави стечајног поступка.

Различите су и правне последице које производе план реорганизације из стечаја и унапред припремљени плану реорганизације. Наведено долази до изражаја када је у унапред припремљеном плану реорганизације обухваћено непостојеће потраживање или потраживање у износу који је већи од стварно постојећег потраживања. У означеној ситуацији, стечајни дужник, повериоци обухваћени усвојеним планом, као и повериоци чија су потраживања настала пре усвајања плана, а који нису обухваћени планом, могу у року од годину дана од дана доношења решења о потврђивању усвајања унапред припремљеног плана реорганизације тужбом, противтужбом или истицањем приговора у парници оспорити такво потраживање.

Међутим, напред означена активно легитимисана лице неће имати такву могућност у ситуацији када план реорганизације усвојен током стечајног поступка садржи непостојеће потраживање или потраживање у износу који је већи од стварно постојећег потраживања. Ово вероватно из разлога што је законодавац пошао од претпоставке да је истинитост и тачност потраживања већ размотрена на испитном рочишту, као и чињенице да су стечајни повериоци и стечајни дужник могли након отварања стечаја побијати правне послове стечајног дужника.

5. Предности УППР-а

Унапред припремљен план реорганизације стечајном дужнику нуди значајне предности у односу на појединачно преговарање са повериоцима, али и у односу на план реорганизације који се подноси након отварања стечајног поступка. У овом делу рада,

⁶² Чл. 166.ст.1. Закона о стечају, *Службени гласник РС*, бр. 104/2009, 99/2011-др. закон, 71/2012-одлука УС и 83/2014

указаћемо на компоненте поступка који у великој мери доприносе атрактивности овог института.

5.1. Моменат подношења-очување пословног поверења и детаљнији приступ „опоравку“

За поступак по унапред припремљеном плану реорганизације кључан је моменат подношења, односно израда плана у тренутку када још увек постоји довољан ниво пословне активности, односно док су очекивања поверилаца на ниском нивоу али је поверење још увек одрживо. У тренутку када дужник приступи преговорима, стечај над истим није покренут. Пословни амбијент дужника је и даље до одређене мере повољан, налази се у бољој преговарачкој позицији, има времена да садржину плана детаљно изради у свему у складу са договором који постигне са повериоцима. За разлику од наведеног, „обични“ план реорганизације се подноси када је стечај над дужником већ покренут. Дакле, поверење које је постојало између дужника и поверилаца је изгубљено, поготову уколико је поступак стечаја покренут од стране самих стечајних поверилаца. Такође, имајући у виду да је рок за подношење плана реорганизације 90 дана од дана отварања стечајног поступка, закључујемо да је то кратак период за промишљену и детаљну анализу најподобних мера реорганизације, а које би прихватили повериоци. С друге стране, у моменту када се одлучи за унапред припремљени план реорганизације, стечајни поступак није покренут, нема преклузивних рокова који би дужника ограничили. Дакле, дужник може приступити плану темељно и свеобухватно.

5.2. Минимално трошење временских ресурса

Основна предност УППР-а која се често истиче јесте минимално трошење временских ресурса. Кад је реч о брзини, пре свега се мисли на период који дужник проведе у стечајном поступку, од тренутка подношења предлога за покретање стечајног поступка па до усвајања плана. Тај временски период је драматично краћи код *prepack-a* у односу на редовну стечајну реорганизацију. Међутим, не треба сметнути с ума чињеницу да преговори дужника и поверилаца који претходе поступку пред судом могу

бити исцрпни и дуготрајни.⁶³ Такође, формални недостаци или технички пропусти у Плану често продужују овај период. Ипак, просек трајања периода између подношења и усвајања УППР-а у домаћој судској пракси износи око пет месеци, што је дупло краће у односу на класичан план реорганизације, с тим што се примећује тенденција смањења како се све чешће привредни субјекти одлучују за исти.⁶⁴ Наведено представља одлику која је позитивна како за повериоце, тако и за дужнике: чим пре је УППР правноснажан, почеће поступак намирења повериоца, док ће дужник бити у могућности да настави са обављањем своје привредне делатности.

5.3. Уштеда финансијских ресурса

Прилично је уврежено мишљење да је *prepack* јефтинији од редовне стечајне реорганизације, пре свега мерећи трошкове оба модела са аспекта времена које дужник проведе у стечајном поступку (директни трошкови). С обзиром да је временски период који дужник проведе у стечају знатно краћи уколико се базира на *prepack*-у, трошкови стечајног поступка који имају приоритет у наплати, очигледно су знатно нижи него код редовне стечајне реорганизације. Трошкови обичних реорганизација вишеструко су веће у односу на УППР, при чему релативна предност унапред припремљених планова расте са растом величине дужника.⁶⁵ Међутим, код оваквог приступа често се занемарују трошкови које подносилац *prepack*-а има у предстечајној фази (индиректни трошкови), а који се односе на израду плана реорганизације и неретко мукотрпне преговоре с повериоцима који могу трајати месецима. Ипак, чак и када се имају у виду индиректни трошкови, закључује се да са финансијског аспекта унапред припремљени план представља повољнију могућност за дужника.

У погледу трошкова поступка, подсетићемо се на напред наведену обавезу дужника да суду поднесе ванредни извештај ревизора са стањем пословних књига утврђеним најкасније 90 дана пре дана подношења унапред припремљеног плана реорганизације, што представља један од највећих издатака у поступку. Као што смо указали, дужник може да избегне трошак сачињавања ванредног финансијског извештаја

⁶³ Николић Н., *op.cit*

⁶⁴ *Ibid*

⁶⁵ Радуловић, Б., *op.cit*, стр.99

тако што ће покренути поступак након завршене редовне ревизије финансијских извештаја, што се редовно и чини у пракси. Међутим, дужници који нису обвезници редовне ревизије неће бити у могућности да на овај начин умање трошкове, те закључујемо да УППР није толико повољан за мања предузећа.

5.4. Могућност договора са повериоцима

Напред смо већ указали на предност која је својствена унапред припремљеном плану реорганизације, а која се тиче тренутка приступа његовој изради. На наведено се надовезује и могућност договора са повериоцима, који су у овој фази далеко спремнији на преговоре, имајући у виду да је тржиште капитала дефицитарно и да је УППР за повериоце најизвеснији начин наплате потраживања од дужника који су близу покретања стечајног поступка. Поред тога, повољна околност и за једну и за другу страну је чињеница да је законодавац оставио могућност привредним субјектима да слободно регулишу и редефинишу своје дужничко-поверилачке односе, како ради опстанка инсолвентних дужника, тако и ради заштите интереса њихових поверилаца. Разумљиво, ово ће пре свега ићи у корист привредним субјектима са ограниченим бројем поверилаца, док ће они са већим кругом поверилаца водити дуже, често исцрпне преговоре како би усагласили интересе и дошли до адекватног решења.

5.5. „Наметање“ плана реорганизације несагласним повериоцима

Један од главних разлога зашто ће се дужник определити за УППР наспрам класичног реструктурирања, јесте чињеница да је за усвајање УППР-а довољно да исти изгласа већина поверилаца у оквиру сваке класе.

Наиме, кад компанија западне у финансијске тешкоће, реструктурирање дуга је један од очекиваних сценарија. Међутим, реструктурирање није “чаробни штапић”, и много тога може кренути по злу, пре свега из разлога што исход самог поступка зависи од спремности поверилаца да чине уступке и својеволно се одрекну дела потраживања или динамике наплате, или пак да пристану на специјалне мере попут конверзије потраживања

у капитал дужника.⁶⁶ За дужнике који имају велики број поверилаца са међусобно различитим интересима, преговори у “предсудској” фази могу бити толико исцрпни да дужник буде приморан да потражи заштиту пред судом у класичном стечајном поступку пре него што обезбеди потребну већину за изгласавање неког плана реструктурирања.⁶⁷ До таквог исхода долази због поверилаца који нису спремни на било какве уступке, већ очекују потпуну наплату свог потраживања. Овакав став појединих поверилаца може резултирати блокадом целог поступка, и тада стечај (банкротство или реорганизација) фигурише као једина опција. У том случају је реч о тзв. *holdout* проблему (задржавање, кочење, блокада).

Финансијски посрнуле компаније често нуде повериоцима опцију замене доспелих потраживања (најчешће по основу емитованих обвезница) за нове пакете потраживања (нову емисију обвезница) ниже номиналне вредности, дужих рокова доспелости или нижих каматних стопа.⁶⁸ Међутим, код задуживања компанија емитовањем дужничких хартија од вредности, што је јако чест облик финансирања компанија у Америци, *holdout* проблем је нарочито акутан због гласачких процедура које се морају испоштовати приликом реуговарања (репрограма), као и због чињенице да је јако дисперзован круг ималаца јавно емитованих обвезница (поверилаца).⁶⁹ Проблем једногласности може бити деструктиван по исход извансудског реструктурирања, с обзиром да ће у таквој ситуацији мањина несагласних поверилаца (купаца обвезница) вероватно покушати да извуче максимум за себе неприхватањем дужникове понуде на репрограм дуга.⁷⁰ Међутим, холдоут повериоци који непристајањем на репрограм извуку пуну наплату свог потраживања, стварају снажан подстицај и за остале да задржавају, односно блокирају процес, а све у нади да ће довољан број других поверилаца пристати на лошије услове у циљу постизања функционалног споразума (плана реструктурирања).⁷¹

⁶⁶ Николић Н., *op.cit*

⁶⁷ Joseph W. Bartlett, Esq Bartlett, *Equity Finance: Venture Capital, Buyouts, Restructurings and Reorganizations*, Volume 1, 2nd edition, New York, 1995, str. 95

⁶⁸ Stuart C. Gilson, Edward I. Altman, *Creating Value Through Corporate Restructuring: Case Studies in Bankruptcies, Buyouts and Breakups*, Hoboken, N.J, 2010, str. 54-55

⁶⁹ Edward I. Altman (editor), *Bankruptcy & distressed restructurings: analytical issues and investment opportunities*, Washington, D.C., 1999, str. 125-129

⁷⁰ Andrew G. Haldane, *Fixing financial crises in the twenty-first century*, London, 2004, str. 122-123

⁷¹ Николић Н., *op.cit*

Кад *holdout* повериоци блокирају поступак извансудског реструктурирања, *prepack* ступа на сцену као спасоносно решење захваљујући стечајним правилима која пружају могућност наметања плана реорганизације несагласним повериоцима у оквиру класе. Наиме, план реорганизације се несагласним повериоцима унутар једне класе намеће гласовима већине поверилаца те класе, што доводи у питање положај повериоца у овом поступку, али је свакако велика погодност за дужника.

5.6. Бољи квалитет планова

Као једна од предности, истиче се и квалитет унапред припремљених планова реорганизације у односу на „обични“ план. Наиме, УППР се у пракси израђује од стране професионалних лица, финансијских стручњака и адвоката, дакле лица специјализованих управо за ову делатност. Детаљнији су и прецизнији у односу на „обичан“ план реорганизације који је често израђен од стране дужника. Ово је последица момента подношења плана: за разлику од „обичног“ плана, *prepack* се подноси заједно са предлогом за покретање стечајног поступка. Дакле, у тренутку израде истог, дужник није у стечају, има више времена да врши детаљне припреме истог, а такође и већу мотивисаност за бољи и реалнији план.

5.7. Могућност личне управе

У складу са нашим законодавним уређењем, велика предност УППР-а у односу на обичну реорганизацију је чињеница да је то једини начин да дужник оствари личну управу у оквиру стечајног поступка. То представља можда и кључни мотив за све чешће коришћење овог поступка. У поступку реорганизације по унапред припремљеном плану, улога стечајног управника се своди углавном на проверу тачности података, док у поступку „обичне“ реорганизације, стечајни управник води послове и заступа дужника. На овај начин дужнику је омогућена „лична управа“ и задржавање контроле над поступком, што свакако изазива подељена мишљења међу повериоцима, али је несумњиво предност за самог дужника.

6. Недостаци УППР-а и проблеми у практичној примени

Иако је несумњиво да унапред припремљени планови реорганизације имају бројне предности, праћени су и одређеним недостацима. Три честа проблема која се јављају код унапред припремљених, али и обичних планова, су: 1) реалност предвиђених мера и одрживости пословања дужника након усвајања плана; 2) третман повезаних лица и могућност прегласавања стечајних поверилаца од стране повезаних лица; 3) неравноправан приступ подацима.⁷²

Анализом појединих планова стиче се утисак да и дужници и повериоци пролонгирају status quo, односно да се плановима „купује“ време, што је делом и последица чињенице да су повериоци неспремни да смање своја потраживања.⁷³ Уколико би се наведено показало тачним, последице би биле погубне за читаву привреду. Наиме, иако су уштеда трошкова и брзина института УППР-а једне од главних предности, одрживост истог мора имати централни значај када се привредни субјект одлучи за његову примену. Супротно томе, прибегавање УППР-у само да би се привредни субјект вештачки одржао у животу, водиће само ка повећању дуговања привредног субјекта и још интензивнијем умањењу његове тржишне способности. Дакле, потребно је да сви учесници у овом поступку већу пажњу придају реалности предвиђених мера и одрживости пословања дужника након усвајања плана. Уколико дужник послује са губицима дужи низ година, намирење потраживања поверилаца базирано на очекиваном повећању прихода без значајнијих промена у пословању је мало вероватно. Уместо наведеног, адекватније решење би била примена других мера, као што је продаја имовине, затварање погона или уступање неоптерећене имовине на име намирења потраживања. На страни поверилаца, некада би повољнији исход имало и смањење потраживања, него пристајање на УППР који садржи неодрживе мере. Наиме, крајња последица „вештачког“ одржавања у животу привредног субјекта јесте стечај, где би поверилац своје потраживање намирио у знатно мањем обиму. Стога, неминовно је да се ради о недостатку који може имати далекосежне

⁷² Радуловић Б., *Стечај у Србији-чињенице, заблуде и ненамераване последице*, Економска политика Србије у 2014: Могућности привредног раста у условима реформи и фискалне консолидације, Економски факултет Универзитета у Београду, Београд 2014, стр.134

⁷³ Ibid, стр.136

негативне последице, те је потребно детаљно му приступити, чак и када би то значило повећање трошкова и дужине трајања поступка.

Због напред наведеног, институт унапред припремљеног плана реорганизације лако може постати начин за одлагање обавеза у будућност, уз готово извесно банкротство привредних субјеката протоком времена. Ситуација постаје још опаснија када се има у виду да је све већи број привредних субјеката који се одлучују за подношење плана, што хипотетички може довести до огромног нагомилавања дугова, при чему би одлагање наплате због реорганизације, за банке, државни буџет и остале повериоце бити и те како јак ударац који прети да „потопи“ већи део српске економије.

Као могући начин решења овог проблема, истиче се да је у поступку по унапред припремљеном плану реорганизације, битна ставка подношење изјаве стручног лица (ревизор или лиценцирани стечајни управник) да је план реалан и изводљив. Међутим, пракса показује да овај важан документ често представља пуко испуњавање форме, што и јесте разлог напред описаном проблему. Ретко се среће детаљан преглед економског и финансијског стања дужника, а нарочито анализа потенцијала за наставак успешног пословања компаније, што све доприноси проблему. Неопходно је да се овој фази поступка по УППР-у у будућности да већи значај, имајући у виду да је законодавац исту предвидео свестан могућих злоупотреба института УППР-а. Јачањем овакве „контроле“ унапред припремљених планова реорганизације, подстиче се дужник да свеобухватно врши анализу свог пословања и нађе најбољи начин како да исто побољша, као и да предузме мере које су можда непопуларне, али дугорочно посматрано, повољније за њега. На овај начин, заштита би се пружила и повериоцима, имајући у виду да се побољшањем пословања дужника, повећава и њихова сигурност наплате потраживања.

Други проблем се пре свега односи на примену Закона, а делом и на исувише повољан положај повезаних лица. Повезана лица често нису адекватно представљена, а чак и када је испуњен критеријум наведен законом не долази до формирања посебне класе без права гласа. Недовољна пажња посвећена повезаним лицима доводила је и до тога да план буде усвојен без претходне интервенције, односно да глас повезаних лица пресудно утиче на усвајање плана. Имајући у виду утицај који могу имати на изгласавање плана, неопходно је првенствено утврдити ко од поверилаца има положај повезаног лица, затим

стриктно поштовати обавезу формирања посебне класе без права гласа. Супротно, свако гласање и одлучивање о УППР-у је обесмишљено, с обзиром да ће повезана лица, готово по правилу, подржати план дужника чак и када је он обухваћен бројним недостацима.

Трећи проблем, једно од најосетљивијих сегмента *prepack-a* јесте асиметрија информација, односно неравноправан приступ подацима између дужника и поверилаца, а нарочито оних ситнијих који обично не учествују у преговорима око израде плана. С обзиром да је дужнику довољно да већина у класи повериоца подржи план, логично је претпоставити да са мањинским повериоцима преговоре неће водити, или да ће им се посветити у знатно мањој мери. Како би се надоместио овај недостатак, закон предвиђа испуњење неколико претпоставки да би се асиметрија информација ублажила. Тако је у нашем законодавству дужник у обавези да поднесе ванредни извештај ревизора који није старији од 90 дана, у циљу детаљног сагледавања финансијског стања компаније непосредно пре него што уђе у УППР. Међутим, као што је напред наведено, често се ради о пукој форми, те би јачањем овакве контроле дужника могао решити не само описани проблем реалности и изводљивости планова, већ и проблем који се тиче неравноправног приступа информација. Такође, асиметрија информација се може ублажити и поштовањем обавеза обелодањивања мноштва извештаја и информација које се достављају стечајном судији, а тичу се информација о поступку припреме плана, очекиваним битним догађајима након сачињавања плана, о веродостојности информација наведених у плану итд.

Премда је пракса других земаља у којима се примењују УППР-ови такође алоцирала наведене проблеме, овдашње привредне околности су ипак уочиле и друге специфичности које могу бити додатна сметња крајњем успеху ових планова. За разлику од других држава, морамо бити реални и као фактор у процени очекиваног успеха унапред припремљеног плана реорганизације разматрати и економску и политичку климу која дужи низ година влада у нашој држави, а која неретко подразумева неадекватно спровођење закона о стечају и политички одабир привредних субјекта који настављају учешће на тржишној утакмици.

Оваква економска и политичка клима, уз коришћење већ опажених недостатака института унапред припремљеног плана реорганизације, могла би бити погубна за његову ефикасну примену у пракси. Како планови често садрже нереалне процене опстанка

пословног модела и оцене успешности планова, усвајање истих даје могућност привредним субјектима да сакрију погубни механизам пословања из прошлости који је био кључни фактор настајања финансијских потешкоћа, али, што је и још опасније, омогућен им је наставак таквог пословања. Ради се о проблему који прети да озбиљно угрози привреду у Србији. Вештачко одржавање у животу, најчешће путем мере отпуста дуга, води ка нагомилавању „слабих“ привредних субјеката на тржишту, што води ка поремећају читаве привреде.

Морамо имати на уму и чињеницу да су у Србији, највећи дужници и највећи привредни субјекти, који имају велики број запослених лица. Како престанак привредног субјекта кроз стечај води ка отпуштању запослених, што је, разумљиво, непопуларна мера за јавност, адекватна пропаганда врло једноставно може „гурати“ унапред припремљени план као „сламку спаса“, иако је он непримењив у конкретном случају, поготову када се ради о субјектима у државном власништву. Пример јесте АД „Севертранс“, чији су запослени протествовали након што привредни суд није прихватио унапред припремљени план реорганизације овог друштва, сматрајући да је одлука требало бити другачија из разлога што би на тај начин задржали своја радна места.⁷⁴ Иако у конкретном случају није дошло до усвајања УППР-а, не можемо искључити могућност да у сличним околностима привредни субјекти у државном власништву нађу адекватне модалитете мера реорганизације како би обезбедиле свој опстанак, али и подршку јавности.

Управо ће постојање или одсуство наведених фактора одредити судбину института УППР-а у домаћем пословном амбијенту и показати да ли се заиста ради о институту који може довести до ефикасног опоравка привредног субјекта. Ако преваладају интереси својствени економској и политичкој клими Србије над ефикасном применом законодавног оквира, биће обесмишљена још једна добра прилика за јачање овдашњих привредних односа. Ако се, пак, овој погубној пракси стане на крај, УППР би могао постати одличан метод за продужавање живота оним компанијама чији је одрживи пословни модел добро уздрман ударима финансијске кризе и прекомерног задуживања. Неопходан услов за ваљан развој овог приступа уређења дужничко-поверилачких односа свакако је савладавање напред алоцираних проблема, али и независност надлежних

⁷⁴ Види на: <http://www.novosti.rs/vesti/srbija.73.html:579543-Sombor-Odbijen-plan-spasa-Severtransa>, 16.08.2016.

институција, односно маргинализовање политичких утицаја и адекватна примена Закона о стечају.

7. Примери УППР-а у пракси Републике Србије

У овом делу рада, проучићемо неке примере привредних субјекта који су се определили за примену УППР-а, анализирајући карактеристике њихове садржине и кључне мере за које су се одлучили, као и какав је ефекат примена УППР-а имала на њихово даље пословање.

7.1. Утва силоси а.д.

Акционарско друштво „Утва силоси“⁷⁵ Ковин основано је 1979. године као фабрика у саставу СОУР „УТВА“ Панчево. Први пут постаје самостално регистворана као друштвено предузеће јула 1990. године, потом се трансформише у деоничко друштво, након чега се, сходно тада важећем Закону о предузећима, организује као акционарско друштво.

Сходно новом Закону о привредним друштвима, Утва силоси а.д. Ковин је јавно друштво, и тренутно има 163 акционара. Основна делатност друштва је производња силоса профила и опреме. У УППР-у овог друштва, истиче се да је лоцирано у најексклузивнијем делу индустријске зоне Ковин и простире се на површини од готово 250.000м², од чега се на седам хектара налазе производни погони са обезбеђеном комплетном потребном инфраструктуром. Због близине свих важнијих магистралних друмских саобраћајница и близине Београда, дужник у овом плану истиче да потенцијал будућег развоја железничког, речног и ваздушног саобраћаја пружа неограничене могућности за интензиван развој друштва.

7.1.1. Разлози који су довели до финансијских потешкоћа и предузете мере

Финансијски проблеми друштва проузроковани су негативним факторима као што су генерално успоравање економско-финансијских токова глобалне привреде, пада глобалне

⁷⁵ УППР Утва силоси а.д., доступан на: <http://www.utva.rs/skupstina/2015/Tacka2011/UPPRUtvaSilosi.pdf> 22.08.2016.

и локалне агрегатне тражње, што је у крајњој инстанци довело до смањења обима пословања и стварања великих потешкоћа, нарочито у металопрерађивачким индустријама које у значајној мери послују по принципу економије обима и релативно нижих профитних маржи. Према образложењу самог друштва, сваки значајнији пад промета у тој ситуацији доводи до угоржавања новчаних токова предузећа и немогућности намирења постојећих и будућих обавеза према повериоцима. Посебно истичу чињеницу да је на самом почетку глобалне кризе, током 2008. године, завршена инвестиција у комплетну нову опрему, у вредности од чак 12 милиона ЕУР. Током исте године на лагеру залиха се налазило ипреко 20.000 т материјала, који је под ефектима глобалне финансијске кризе, већ у наредној години тј. током 2009. године изгубио је више него двоструко своје вредности. Поред наведеног, као негативан узрок дужник истиче околност да је у периоду успорених економских кретања значајан број потраживања од пословних партнера био приморан да наплати у различитим видовима имовине. Са друге стране, отуђивање те имовине није могло да се реализује по неопходној динамици, првенствено због лоших услова на тржишту и стања опште неликвидности привреде, што је узроковало немогућност дужника да наплати своја потраживања у готовини и тиме обнови и задржи ниво обртних средстава на неопходном нивоу. Поред наведених проблема, настао је и проблем у пословању најзначајнијег добављача дужника, компаније Железара Смедерево.

„Утва силоси“ а.д. је дана 02.03.2015. године Привредном суду у Београду поднело предлог за покретање стечајног поступка на основу унапред припремљеног плана реорганизације. УППР је усвојен на рочишту које је одржано 16.10.2015. године. Разлози за овакав протек времена између подношења и усвајања плана јесу претежно споредне природе, будући да је у два наврата било потребно уредити План. Укупан дуг овог привредног друштва износио је 1.784.723.633,97 динара на дан пресека.

УППР акционарског друштва „Утва силоси“ спада у категорију санационог плана, будући да се предвиђене мере односе на наставак пословања и редефинисање обавезе према повериоцима. Поступак реорганизације инициран је са циљем да се стабилизује и консолидује пословање кроз очување производње, стварање основе за даљи раст и развој и намирење поверилаца на оптималан начин. Указује се да би

дужник кроз обављање исте пословне делатности генерисао слободне новчане токове из пословања довољне за намирење поверилаца према овом плану.

План утврђује 5 класа поверилаца, од којих се две намирују пре почетка примене плана, док се преостале класе намирују кроз предвиђени репрограм. У погледу мера и средстава плана, акценат је стављен на репрограм- отплате у ратама, измена рокова доспелости, каматних стопа или других услова зајма, кредита или другог потраживања или инструмента обезбеђења, отпуст дуга и раскид и измене уговора. Такође, као једна од мера одређено је отпуштање запослених лица. План не предвиђа уновчење имовине са теретом или без њега или пренос такве имовине на име намирења, затварање погона или промена делатности, извршење, измена или одрицање од заложног права, давање у залог оптерећене или неоптерећене имовине, претварање потраживања у капитал, као ни закључивање уговора о кредиту, односно зајму.

Поред детаљне процене вредности имовине, реализоване и планиране производње, као и детаљног прегледа десет главних добављача и купаца, УППР овог привредног друштва садржи и део који указује на последице по повериоце уколико би се уместо предложених мера и поступка реорганизације, над овим друштвом спровео поступак стечаја. Наиме, како је највреднија имовина дужника високо специјализована, односно искључиво у употреби основне пословне делатности дужника, указује се да је вероватноћа проналажења купца на тренутном тржишту знатно смањена, нарочито имајући у виду тренутно стање металопрерађивачке индустрије региона, те би вредност такве имовине у случају банкротства била максимално до 30% процењене вредности. Дакле, указује се да начин намирења поверилаца предвиђен мерама плана знатно повољнији за повериоце у погледу степена намирења њихових потраживања. Закључује се да је напред наведено разлог због чега се дужник није одлучио за уновчење или пренос имовине као меру реорганизације.

Имајући у виду да је протекло тек осам месеци од почетка примене овог УППР-а, а да репрограм којим се намирују класа А и класа Д повериоца, обухвата период од девет година, још увек је рано доносити целокупан закључак. Ипак, не можемо занемарити чињеницу да је у првој години забележена успешна примена мере репрограмирања потраживања повериоца, да су друге мере као што је отпуст дуга, оспоравање и побијање

потраживања која нису правно ваљана, отпуштање запослених, као и поништавање издатих и издавање нових хартија од вредности, успешно завршене.

7.2. КК „Црвена звезда“

Унапред припремљени план реорганизације који је привукао посебну пажњу јавности у претходном периоду, свакако је УППР Кошаркашког клуба „Црвена звезда“. Ради се о врло специфичном УППР-у, чији је саставни део Споразум о стратешкој пословно-техничкој сарадњи, и који је успешно окончан годину дана раније од предвиђеног. Из тог разлога, извршићемо увид у сам УППР, као и у сам поступак његове примене.⁷⁶

У моменту подношења УППР-а, дуговања КК „Црвена звезда“ износила су близу 14 милиона еура. План је поднет дана 05.02.2012. године, а усвојен је решењем Привредног суда у Београду од 02.07.2012. године. Планом је обухваћено пет класа повериоца, са периодом извршења плана од пет година.

Неспорна је чињеница да КК „Црвена звезда“ има велики значај у Србији. Ради се о клубу са богатом и трофејном историјом, са великим бројем навијача, чије утакмице посећује огроман број људи. Међутим, неспорна је и чињеница да се ради о привредном субјекту који се суочио са бројним пословним потешкоћама. Овај УППР опширно и прецизно истиче историјат клуба, наглашавајући његове спортске успехе, али иста неће бити разматрана у раду.

УППР Црвене звезде истиче четири околности које су довеле до финансијских проблема клуба: 1. претерано ослањање на једног или пар спонзора; 2. неадекватно коришћење потенцијала бренда; 3. перманентни судски процеси са бившим играчима и бившим запосленим; 4. занемаривање значаја рачуноводства и вођења финансијске политике од 2008. године. Несумњиво је да постоје и други разлози, али ова четири су оцењена круцијалним за настале проблеме од стране дужника, при чему исти нису превише детаљно образложени у самом УППР-у.

Интегрални део УППР јесте Споразум о стратешкој пословно-техничкој сарадњи закључен са КК ФМП Београд., дана 18.01.2011. године.

⁷⁶ УППР КК „Црвена звезда“ доступан на: <https://www.dropbox.com/s/8hl04cjggtcdqw1/AprDoc2829.pdf> 22.08.2016.

Наиме, у самом уводу, у делу који садржи круцијални сегмент сваког *prepack-a*, а који се тиче средстава и мера за реализацију плана, наглашено је да ће се средства за реализацију генерисати по основу наведеног споразума, те да ће се од средстава добијених у складу са истим извршити намирење свих класа стечајних поверилаца на начин дефинисан Споразумом. Дакле, за разлику од планова других дужника који су углавном концентрисани на различити одабир мера: отпуст дуга, уновчење имовине, затварање погона или отпуштање запослених, унапред припремљени план КК „Црвена звезда“ сав фокус држи на Споразуму по основу ког се планира значајан прилив средстава, а која ће бити коришћена за намирење поверилаца.

Предмет именованог споразума је успостављање стратешке пословно-техничке сарадње КК „Црвена звезда“ и КК „ФМП“ у области кошаркашког спорта, у циљу унапређења спортских активности остварењем повољних услова за унапређење у организационом, техничком и такмичарском смислу. Одредбама чл. 4 и чл. 5 Споразума, одређено је да у циљу наставка дуге и трофејне традиције бренда, КК „Црвена звезда“, уз претходну сагласност Спортског друштва „Црвена звезда“, уступа право коришћења бренда КК „ФМП“, као стратешком партнеру. Између осталог, ови стратешки партнери су одредили да се право коришћења бренда уступа у свим такмичењима на период од пет година, те да се у складу са наведеним назив КК „ФМП“ мења у назив „КК Црвена звезда-Београд“.

Противчинидба уговорне стране КК „ФМП“, односно КК „Црвена звезда Београд“, у овом споразуму јесте директно везана за реализацију унапред припремљеног плана реорганизације КК „Црвена звезда“. Наиме, као накнаду за коришћење бренда, иста је Споразумом преузела обавезу да 5% свих финансијских средстава које оствари од чланарина, прилога, донација, субвенција, камата на улоге, закупнине, дивиденде, спонзорства, маркетинга, реклама и других извора прихода, уплатити КК „Црвена звезда“, а која ће од тих средстава измирити део дуговања кроз процес реорганизације, са циљем дугорочне стабилизације Клуба. Међутим, директан пренос финансијских средстава није једина обавеза ове уговорне стране. Између осталог, обавезана је да финансира изградњу техничке и организационе инфраструктуре усмерене на доградњу постојећих елемената бренда, изградњу и имплементацију недостајућих елемената бренда, као и изградње

приступа оптималне експлоатације брэнда, да финансира изградњу, имплементацију рачуноводственог система, система интерних контрола, система квалитета и друго. Поред тога, иако то није експлицитно наведено у споразуму, преузимају се и обавезе исплате накнада зарада играча и тренера, чиме је спречено даље повећање обавеза дужника. Коначни циљ овог споразума је да се по окончању поступка по УППР-у КК „Црвена звезда“ обједине капацитети потписника споразума у јединствени клуб КК „Црвена звезда“.

Дакле, може се беспоговорно рећи да је Споразум о стратешкој пословно-техничкој сарадњи, суштински, по својој природи, класичан уговор о франшизингу. Он не носи такав назив, али врсту уговора не одређује наслов већ суштина, предмет и кауза, што у нашем конкретном случају упућује на институт франшизе. Оно што се Споразумом дефинише као брэнд ККЦЗ, есенцијално представља франшизу, за чије коришћење некадашњи носилац брэнда ФМП плаћа одређену накнаду за измирење обавеза ККЦЗ утврђену споразумом и УППР-ом. Франшиза, брэнд, је суштина неког пословног ентитета, или у предметном случају спортског клуба-његов грб, име, историја, навијач, маркетиншки потенцијал.

Користећи се овом могућношћу, КК Црвена звезда је, у склопу мера реализације УППР-а, као давалац франшизе, изнајмила своју франшизу на коришћења у периоду од пет година примаоцу франшизе, за шта од примаоца франшизе прима накнаду, којом се измирују обавезе даваоца франшизе према повериоцима, а истим је уговором предвиђено да свако повећање вредности франшизе у периоду коришћења (у виду трофеја, учествовања у такмичењима, тзв. "goodwill") припада давоцу франшизе.

Можда и занимљивија од садржине овог унапред припремљеног плана реорганизације јесте чињеница да је дана 08.07.2015. године, скупштина КК „Црвена звезда“ констатовала да је реализовала све мере предвиђене Планом, односно да је поступак реорганизације по унапред припремљеном плану успешно окончан. Дакле, КК „Црвена звезда“ је ефикасно опорављена уз примену института УППР-а.

Иако је овај поступак праћен бројним питањима и критикама, већина превазилазе тему овог рада, те не можемо са сигурношћу одговорити да ли су средства прикупљена од стране примаоца франшизе заиста била довољна да се намире потраживања повериоца,

имајући у виду да се ради о интерним документима, а да опасност од политичког утицаја увек постоји у привредном амбијенту Србије. С друге стране, већина критика је упућена од стране опонентног спортског клуба који је суочен са својим финансијским проблемима, те је посебна тема и посебно питање колико се заправо критике могу узети за релеватне.

Међутим, оно што можемо без икакве сумње закључити јесте да овај *prepack* представља једну оригиналну творевину, први пут виђену у нашој држави, иако постоје слични примери у државама Европе. Посебно је интересатна полазна тачка Плана, чињеница да је дужник успео да искористи свој најзначајнији адут, свој бренд, право интелектуалне својине, наспрам класичних материјалних добара чијем уновчавању прибегавају привредни субјекти, готово по правилу, увек када се суоче са умножавањем дуговања. Такође, позитивна карактеристика овог УППР-а је детаљна анализа очекиваних прихода, средстава којима ће се намирити повериоци, за разлику од других УППР-а код којих се неретко таква анализа ради површно, а акценат ставља на формално одређивање мера које ће се предузети, често без реалне процене новчаних средстава која ће на тај начин остварити.

Закључујемо да овај *prepack* представља одличан пример да, без обзира на број обавезних елемената који исти мора да садржи, овај институт даје доста аутономије предлагачу, дужнику, који је најбоље упознат са својим пословањем. Та аутономија, у границама законских оквира, даје могућност дужнику да уз примену неких других института, уз адекватну финансијску анализу, пронађе најбољи пут не само до његовог опоравка, већ и до потпуног препорода.

7.3. Телефонија а.д.

Пословни систем Телефонија а.д. Београд основан је давне 1954. године и био је један од водећих систем интегратора у области телекомуникација и информационих технологија у Србији.⁷⁷ Овај систем је било директно или преко својих зависних друштава успешно обављао послове пројектовања и изградње приступних телекомуникационих мрежа и система гасне инфраструктуре, као и пројектовања и изградње водовода и

⁷⁷ УППР Телефонија а.д. доступан на:
http://alsu.gov.rs/bap/upload/documents/seminari/maj2013/TELEFONIJA_UPPR.pdf 22.08.2016. године

система канализације, реализације решења по принципу "кључ у руке" у области телекомуникација и информационих технологија, пружање услуга у области сервисирања и одржавања ЕЦР, ПОС и електронских склопова, као и пружање услуга плаћања електронских допуна препаид кредита, пружање интернет услуга и дистрибуција природног гаса.

Финансијски проблеми ове компаније почели су у 2012. години, изазвани пре свега обимним инвестицијама. Према образложењу саме компаније, држава није пратила динамику изградње гасовода високог и средњег притиска, због чега је Телефонија онемогућена да почне са прикупљањем прихода након истека грасе периода кредита којима је финансирана гасна инфраструктура. Последично, банке су у пролеће 2012. године блокирале рачуне ове компаније.

Телефонија а.д. је Привредном суду у Београду поднела предлог за покретање стечајног поступка и унапред припремљени план реорганизације дана 15. јуна 2012. године. План реорганизације је усвојен на рочишту које је одржано 09. августа исте године, дакле свега 55 дана након достављања плана суду, што овај процес унапред припремљене реорганизације сврстава у један од најбрже реализованих у досадашњој стечајној пракси. Унапред припремљени план реорганизације је потврђен решењем Привредног суда у Београду Ст.3715/2012 од 09.08.2012. године, а решење је стекло својство правоснажности дана 30.10.2012. године.

УППР Телефоније је по свом карактеру мешовити санационо-ликвидациони план са укупно 7 класа поверилаца. План предвиђа комбинацију 3 кључне мере за намирење поверилачких потраживања, и то:

- продаја оптерећене и неоптерећене имовине на име намирења потраживања
- репрограм потраживања
- потпуно намирење 3 класе поверилаца пре почетка примене Плана

План је предвидео и ангажовање Одбора поверилаца са надлежностима у домену оглашавања имовине, преговора са купцима и прихвата понуда. У овом предмету пословне банке су демонстрирале висок степен међусобне координације и сарадње, што је

на неки начин био камен темељац за функционисање Одбора поверилаца и у каснијим пројектима реорганизације.

Суштински најбитнија мера за реализацију овог Плана јесте продаја имовине компаније, и то пословних зграда, оптичких и гасних мрежа, као и удела у зависним друштвима међу којима и у компанији БеотелНет-ИСП д.о.о, у то време једном од водећих интернет провајдера у земљи.

У првих 6 месеци од почетка примене Плана реализована је трансакција продаје пословне зграде у Кумодрашкој улици у Београду за износ од скоро 5 мил. ЕУР. Из остварене цене делимично су намирена потраживања разлучних поверилаца.

Кад је реч о продаји 100% удела у засвином друштву БеотелНет-ИСП д.о.о., важно је нагласити да је ова продаја била спона између два плана реорганизације, будући да је и сам Беотел недуго након Телефоније кренуо путем унапред припремљене реорганизације, са великим износом обавеза по основу јемстава за кредите и приступања дугу саме Телефоније.⁷⁸

Телефонија је 100% удела у Беотелу продала купцу Керсеуцо Традинг ЛТД.. Поред тога, Беотел је отпустио дуг Телефоније у укупном износу од цца. 2.5 мил. ЕУР.

Увезивање два УППР-а и начин структурирања трансакције продаје омогућили су да обе компаније преживе и наставе да послују, док су и сами повериоци путем трансакција продаје пословне зграде Телефоније и удела у Беотелу инкасирали више од 8 мил. ЕУР, што би било практично незамисливо за реализацију у класичном и дуготрајном поступку банкротства. Уколико се наведеној цифри дода и отпуст дуга Телефоније од стране Беотела, може се извући закључак да су УППР-ови ове две компаније омогућили консолидовану релаксацију дуга у висини од преко 10 мил. ЕУР у првој години примене планова.

7.4. РТБ БОР д.о.о.

Решењем Привредног суда у Зајечару од 07.07.2016. године, усвојен је унапред припремљени план реорганизације привредног друштва РТБ БОР - Група рударско-

⁷⁸ Николић Н., *op.cit*

топионичарски басен Бор ДОО. Укупан дуг чије намирење је предвиђено планом овог привредног субјекта износи близу 1,2 милијадри евра.⁷⁹

У претходном периоду, ово привредно друштво се суочило са комбинованим утицајем неповољних тржишних трендова у индустрији бакра, макроекономског амбијента и немогућности формирања дугорочне стратешке политике, које су довеле до кумулираних губитака из пословања и значајног износа обавеза.

План предвиђа следеће мере за реализацију: а) предвиђање отплате у ратама, измена рокова доспелости, каматних стопа или других услова зајма, кредита или другог потраживања или инструмента обезбеђења, б) намирење потраживања, ц) отпуст дуга, д) отпис затезних камата, е) конверзија дуга у капитал друштва, ф) статусне промене, г) друге мере од значаја за реализацију плана реорганизације. Ипак, највећу пажњу овог УППР-а привлачи мера отпуста дуга.

Наиме, у УППР-у РТБ БОР, сви повериоци са необезбеђеним потраживањима сврстани су у посебну, трећу класу повериоца. Укупно их је чак 429, али Фонд за развој Републике Србије има удео од 44,58%, Нис а.д. Нови Сад 12,12%, те фактички потраживања ова два повериоца чине већину у овој класи. За ову класу, предвиђена је мера отпуста дуга од чак 90% потраживања, а што износи близу милијарду евра, док ће се преостали дуг исплатити у периоду од осам година, са *grace* периодом првих дванаест месеци. Ради се о највећем отпусту дугу које институт УППР-а, али и класичне реорганизације, познаје у пракси наше државе. Поставља се питање: колико је ефикасно користити институт УППР-а на привредном субјекту чија дуговања превазилазе износ од милијарду еура? Да ли је мера отпуста дуга од милијарду еура може имати позитиван исход, или се ради о „вештачком“ одржавању у животу привредног субјекта?

Питање додатно добија на значају када узмемо у обзир да се ради о друштву које годинама уназад послује са губицима, који у периоду од 2003.-2007. године износе 153.595.000 \$. Такође, маргина профитабилности овог плана је критична, имајући у виду да претпоставке на којима је базиран УППР, које се односе очекиване приходе и које се тичу будуће цене бакра нису у складу са прогнозама које дају међународне институције, имајући у виду да ММФ очекује стагнацију цена овог метала.

⁷⁹ УППР РТБ БОР, доступан на: <http://dostajebilo.rs/files/uploads/RTB-Bor-UPPR.pdf> 22.08.2016.

Имајући у виду наведене околности, закључујемо да је ово негативан пример коришћења унапред припремљеног плана реорганизације у пракси, односно „куповина времена“, о чему је раније било речи. Ради се о привредном субјекту који деценијама уназад послује са великим губицима, а своју шансу за опстанак базира на врло нереалном очекивању да ће у наредном периоду повећати своју профитабилност. Такође, иако је мера отпуста дуга заснована на закону, легитимна за примену у овом поступку, њене практичне последице су различите у зависности од поверилаца који се сагласе са њеном применом. Уколико је поверилац привредни субјект у приватном власништву, кога лично погађа немогућност намирања потраживања у потпуности, одлука о престанку на отпуст дуга биће поткрепљена различитим економским факторима који су, по његовој процени, најповољнији за његово даље пословање. Међутим, када се у улози повериоца налази држава, што је у конкретном случају, отпуст дуга се може окарактерисати као субвенционирање, а чије ће негативне ефекте сносити порески обвезници.

Управо је РТБ БОР пример напред описаног проблема политичког одабира привредних субјекта који настављају учешће на тржишној утакмици. Уместо да се приступи налажењу адекватног механизма за побољшање пословања или промени власничке структуре, дуговања се опраштају у недоглед, не разматрајући дугорочне ефекте оваквих одлука. Чињеница је да политичка клима у Србији подразумева избегавање непопуларних мера, те се омогућава опстанак погубних пословних механизма. Уколико се настави са оваквом праксом, унапред припремљени план реорганизације прети да постане само још један институт у низу чија је полазна идеја одлична, али обесмишљена коришћењем противно сврси због које је уведен у законодавство. Због свега наведеног, неопходно је првенствено одстранити сваки политички утицај у примени овог института, те приступити превазилажењу других напред алоцираних препрека у примени, како би унапред припремљени план реорганизације заиста постао ефикасан пут ка опоравку привредних субјеката.

Закључак

Унапред припремљени план реорганизације је врло брзо након доношења Закона о стечају наишао на широку примену у пракси. Све већи број дужника који се налази у финансијским тешкоћама одлучује се да дужничко поверилачке односе редифинише подношењем унапред припремљеног плана реорганизације. Може се изнети оцена да се унапред припремљени план реорганизације показао као релативно брз поступак, који уз ниске трошкове омогућава дужнику да успешно изврши финансијско реструктурирање. Разлог досадашње успешне примене је што поступак садржи све кључне компоненте хибридног поступка – личну управу, забрану извршења и могућност наметања плана несагласним повериоцима.

Увођењем института УППР-а или *prepack-a*, дата је шанса финансијски посрнулим привредним субјектима, створивши предуслове за лакше превазилажење кризних периода, наставак пословања, очување радних места, што може имати и позитиван утицај на читаву економију. Уштеда финансијских и временских ресурса, очување поверења повериоца, систематичнији приступ мерама реорганизације, само су неке од предности *prepack-a* у односу на „класичан“ план реорганизације. Такође, као што смо указали примером КК „Црвена звезда“, овај институт даје доста аутономије предлагачу, дужнику, који је најбоље упознат са својим пословањем. У границама законских оквира, дужник има могућност, уз адекватну финансијску анализу, пронађе најбољи пут до свог ефикасног опоравка.

У погледу нашег законодавног решења, можемо закључити да је законодавац на адекватан начин увео овај институт у наш правни систем. Напредак је учињен и доношењем Закона о изменама и допунама закона о стечају, којим законом су отклоњени неки недостаци уочени у практичној примени овог института. Евентуалне измене за којима има простора односе се појачану „контролу“ од стране стране повериоца пре подношења УППР-а, у смислу бољег упознавања са предложеним мерама и оценама изводљивости плана, имајући у виду да тренутно законодавно решење у великој мери олакшава подношење плана, док се повериоци често ослањају на други степен као корективни фактор. Ипак, за разлику од многих европских законодавства, институт

унапред припремљеног плана реорганизације у Србији садржи атрактивне напред наведене компоненте, због чега се законско решење може оценити успешним.

Међутим, примењен у пракси, овај институт показује и своје негативне стране. Најизраженија се тиче процене реалности и изводљивости плана. Потребно је јачати улогу стручног лица које врши детаљан преглед економског и финансијског стања дужника, као и анализу потенцијала за наставак успешног пословања, те извести ову фазу поступка ван оквира пуне форме. Иако би оваква мера потенцијално дошла у конфликт са једном од главних компоненти унапред припремљеног плана реорганизације-брзином поступка, мишљења смо да је иста потребна како би до опоравка привредног субјекта заиста и дошло.

Такође, посебно опрезан треба бити при примени овог института од стране привредних субјекта који су у већинском државном власништу, а која годинама уназад послују са великим губицима. Наиме, примена мере отпуста дуга од стране државе, а која готово по правилу прати реорганизације ових привредних субјекта, не може имати позитивне резултате у крајњем исходу, већ се истом само „купује време“, а привредни субјект вештачки одржава у животу.

Дакле, уз уважавање свих позитивних карактеристика овог института, можемо закључити да УППР представља одлично решење за дужника који се суочио са потешкоћама у пословању, али који је темељном и реалном анализом нашао начин да своје пословање унапреди и да у будућности оствари позитивне резултате на тржишту. Погодност је још већа уколико се ради о дужнику са ограниченим бројем повериоца, са којима и даље има очуван однос поверења и адекватну сарадњу. Међутим, уколико је ситуација другачија, дужник, као и остали учесници поступка, морају имати у виду да УППР није „магичан штапић“ који може оживети сваки привредни субјект, већ, супротно томе, његова неадекватна примена може имати јако неповољне последице по читаву економију једне државе.

Литература

1. Andrew G. Haldane, *Fixing financial crises in the twenty-first century*, London, 2004
2. Билтен судске праксе привредних судова- бр.3/2013
3. Билтен судске праксе привредних судова-бр. 4/2014
4. Бранко Радуловић , Унапред припремљени планови реорганизације и проблем негативне селекције, Београд, 2015, Анали Правног факултета у Београду 1/2015
5. Бранко Радуловић, *Стечај у Србији-чињенице, заблуде и ненамераване последице*, Београд, 2014, Економска политика Србије у 2014: Могућности привредног раста у условима реформи и фискалне консолидације, Економски факултет Универзитета у Београду,
6. V. R. Levin, A. Ranney-Marinelli, „The Creeping Repeal of Chapter 11: The Significant Business Provisions of the Bankruptcy Abuse Prevention and Consumer Protection Act of 2005“, *American Bankruptcy Law Journal* 79/2005
7. Владимир Малбашић, *Реорганизација као мера за спречавање стечаја*, Београд, 2005, Српски економски форум
8. Владимир Чоловић, *Основне карактеристике и правна природа прераск реорганизације*, , Бања Лука, 2013, Годишњак факултета Правних наука бр. 3
9. Edward I. Altman, *Bankruptcy & distressed restructurings: analytical issues and investment opportunities*, Washington, D.C., 1999
10. European Perspective: All Change in Germany - A New Era in German Insolvency Law, *Corporate Rescue and Insolvency*, London, 2012
11. Joseph W. Bartlett, Esq Bartlett, *Equity Finance: Venture Capital, Buyouts, Restructurings and Reorganizations*, Volume 1, 2nd edition, New York, 1995
12. Милена Јовановић- Затила, Владимир Чоловић, *Стечајно право*, Ниш, 2013, Центар за публикације Правног факултета,
13. Мирко Васиљевић, *Компанијско и трговинско право*, Београд, 2015, Приручници за полагање правосудног испита,
14. Михајло Дика , *Инсолвенцијско право*, Загреб 1998
15. Немања Николић, *Прераск: америчко и српско решење*, Право и Привреда, 4-6/2011,
16. Sergei Davydenko, Julien Franks, „Do bankruptcy codes matter? A study of defaults in France, Germany, and the UK“, *Journal of Finance* 63/2008
17. Слободан Спасић, *Прераск као шанса за српску привреду*, Право и привреда 7–9/2010
18. Слободан Спасић, *Реорганизација*, Београд 2009
19. Steven C. Krause (ed.), *A Practitioner’s Guide to Prepackaged Bankruptcies*, American Bankruptcy Institute, Alexandria, VA. 2011
20. Stuart C. Gilson, Edward I. Altman, *Creating Value Through Corporate Restructuring: Case Studies in Bankruptcies, Buyouts and Breakups*, N.J, 2010, Hoboken

Остали извори

1. Закон о стечају, *Службени гласник РС*, бр. 104/2009, 99/2011-др. закон, 71/2012-одлука УС и 83/2014
2. *Bankruptcy Code*
3. Companies act 2006
4. Закон о стечајном поступку – ЗСП, *Службени гласник РС* бр. 84/2004 и 85/2005
5. Решење Привредног апелационог суда, Пвж 351/2014 од 23.07.2014. године
6. УППР „Утва силоси а.д.“
7. УППР „Телефонија а.д.“
8. УППР КК „Црвена звезда“
9. УППР „РТБ БОР Д.О.О.“
10. https://www.gesetze-im-internet.de/englisch_inso/englisch_inso.html

САЖЕТАК

УНАПРЕД ПРИПРЕМЉЕНИ ПЛАН РЕОРГАНИЗАЦИЈЕ: ПУТ КА ЕФИКАСНОМ ОПОРАВКУ ПРИВРЕДНОГ СУБЈЕКТА?

*Унапред припремљени план реорганизације наишао је на широку примену од стране привредних субјеката у Србији. Све већи број дужника који се налази у финансијским тешкоћама одлучује се да дужничко поверилачке односе редефинише управо подношењем истог. Рад се бави истраживањем његових карактеристика, правне природе, као и анализом самог поступка. Уштеда финансијских и временских ресурса, очување поверења повериоца, систематичнији приступ мерама реорганизације, само су неке од предности *prepack*-а у односу на „класичан“ план реорганизације. Међутим, овај институт је праћен и недостацима, који су посебно изражени у економској клими Србије. Овај рад истражује најзначајније предности и недостатке института унапред припремљеног плана реорганизације. Циљ рада је указати на позитивне аспекте овог института, али и указати на проблеме у његовој примени, како би дошло до његове правилне и успешне примене.*

Кључне речи: *унапред припремљени план реорганизације, стечај, привредни субјекти*

“Pre-pack: path to efficient recovery of business entity?”

Pre-packed plan of reorganization has encountered a wide range of use by corporate entities in Serbia. An increasing number of debtors in financial difficulties have decided to regulate the debtor-creditor relations by submitting the same. This paper researchs its characteristics, legal nature, as well as the analysis of the procedure. Some of the benefits of prepack contrary to the "classic" plan of reorganization are saving financial and time resources, conservation trust creditor, systematic approach to the reorganization measures. However, this institute is accompanied by disadvantages, which are particularly pronounced in the economic climate of Serbia. This paper explores the major advantages and disadvantages of the prepack institute. The aim is to point out the positive aspects of this institute, but also to point out problems in its implementation, in order to achieve its proper and successful implementation.

Key words: *prepack, bankruptcy, corporate entities*

Биографија

Кандидат Тамара Станојевић рођена је 15.03.1991. године у Нишу. Основну школу и гимназију завршила је у Нишу. Дипломирала је на Правном факултету Универзитета у Нишу 15.10.2014. године, са просечном 9.73. Школске 2014/2015. године уписала је мастер студије на Правном факултету Универзитета у Нишу, на општем смеру, ужа трговинскоправна научна област. Током студија, учествовала је на више такмичења из области људских права и међународног хуманитарног права. Као студент мастер студија, била је стипендиста летње школе права Европске уније Правног факултета у Салзбургу. Тамара Станојевић тренутно обавља приправнички стаж у Вишем суду у Нишу, почев од децембра 2014. године. Од знања страних језика, кандидат истиче енглески и немачки језик.